CE ȘI CUM

Vrăjitori, vrăjitoare și magie

enciclopedii rao

CE ȘI CUM

Vrăjitori, vrăjitoare și magie

De profesor dr. Christoph Daxelmüller

Ilustrații de Filippo Pietrobon, Milan Illustrations Agency
Traducere din limba germană de Manuela Camelia Tomuță

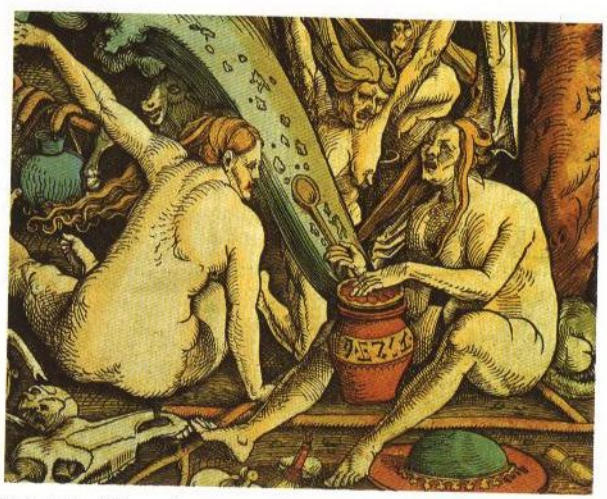

Sabatul vrăjitoarelor – *gravură în lemn de Hans Baldung, 1510*

rao

enciclopedia rao

133(0.053.2)
291.33(0.053.2)

Prefață

Magia și vrăjitorii nu au pierdut nimic din fascinația lor nici până în zilele noastre. Totuși, în ceea ce privește această temă, există mai multe păreri. Să aibă oare acest lucru de a face cu puterile bune și rele ale vrăjitoarelor și vrăjitorilor, sau să fie vorba de superstiție, sau doar de înșelătorie? Sigur este că oamenii au crezut în eficiența magiei. Se temeau de vrăjitori și de vrăjitoare și de pagubele pe care presupuneau că le vor pricinui aceștia cu artele lor vrăjitorești. Dar căutau și protecție la oamenii înțelepți, la fierăriile din satul lor și la vraci, care păreau să vindece boli pe care ei nu le înțelegeau și nu și le puteau explica, și care lăsau impresia că pot să alunge chiar și stafiile. Credința în magie le-a oferit posibilitatea să își explice furtuni neașteptate, boli sau chiar moartea.

133
195

Această carte din colecția CE ȘI CUM merge pe urmele istoriei magiei în Occident. Conform convingerii europene creștine, nimeni nu poate face vrăji, ci are nevoie de un ajutor demonic, de diavol. Prin aceasta, magia se află în opoziție cu religia: magia este cultul diavolului și renegarea conștientă a lui Dumnezeu. Astfel se explică de ce au fost prigonite vrăjitoarele până în epoca modernă timpurie, dar aceasta determină, de asemenea, o precauție mărită atunci când e vorba despre punerea pe aceeași treaptă a șamanilor și a vracilor din culturile extraeuropene cu vrăjitorii – în cazul unei confruntări cu ritualurile „sălbaticilor necivilizați" care lui îi erau necunoscute, europeanul se gândea imediat la prejudecățile magiei.

Această carte permite aflarea adevărului despre procesele privind practicile vrăjitorești din Evul Mediu și vânarea vrăjitoarelor din secolul al XVI-lea până la noile forme de magie din secolele al XIX-lea și al XX-lea. Lucrarea se ocupă, de asemenea, cu practicile vrăjitorești și cu rechizitele magice, cu invocările spiritelor, cu arta femeilor înțelepte, cu vrăjitorii renumiți și cu acele femei care au fost urmărite, acuzate și executate drept vrăjitoare.

Și chiar dacă astăzi nu mai vrem să credem la fel de mult în ea, magia a lăsat numeroase urme în Europa, printre altele urma însângerată a persecutării vrăjitoarelor și declanșarea descoperirilor în științele moderne ale naturii.

Credite fotografice

AKG, Berlin: 1, 3, 7sdr, 7jdr, 10j, 11j, 12sst, 13j, 14s, 16, 18s, 18jst, 24m, 25s, 31j, 34s, 35sst, 37j (2), 38, 39sdr, 44jdr, 48; Bayerisches Nationalmuseum, München: 22sdr, 28s (Medaille/Rolle), 33j (Messer), 43sst; Bayerische Staatsbibliothek, München: 33s, 39sst; BPK, Berlin: 19sst, 29; Prof. Dr. W. Buggisch, Erlangen: 12j (3); Cinetext, Frankfurt: 46/ 47 (Pan Tau, Cinderella, Kleine Hexe, Eastwick, Harry Potter); Corbis, Düsseldorf: 3sst, 3j, 6mdr, 6jdr, 7sst, 8sdr, 8/9j, 9s, 9jdr, 15s, 15jm, 16/17s, 39j, 40s, 41sst, 41sdr; Prof. Dr. C. Daxelmüller, Würzburg: 10mr, 21 (Fond), 29j, 30 (toate), 31sst, 32sm, 32sdr, 33jm (3), 45sst (2); DPA, Frankfurt: 41j, 43jst, 45j; Das Fotoarchiv, Essen: 43sdr, 43jdr; Globalpictures: 47jst (Miraculix/DEFD); Herzog August Bibliothek, Wolffenbüttel: 15mdr (150.50 Hist.); Hist. Farbarchiv, Dr. Christa Elsler, Norderney: 3sdr, 7mdr, 8j, 11sst, 13sdr, 14j, 17j, 21sst, 35j (2); Historisches Museum, Regensburg: 34 (Tafel); Kiddinx Studios GmbH, Berlin: 46 (Bibi Blocksberg); Kunsthistorisches Museum, Wien: 17sdr; Landesdenkmalamt Baden-Württemberg, Esslingen: 4j (P. Eisinger); Mary Evans Picture Library, London: 5sst, 25jst, 44sst; Staatl. Museum für Völkerkunde, München: 45jst; Städtisches Museum, Lemgo: 37s (2); Stiftung Weimarer Klassik: 32j; Tessloff Verlag, Nürnberg: 25jdr; Ullstein Bild, Berlin: 21j, 40jdr; Zentralbibliothek, Zürich: 19sdr. – **Copertă:** AKG, Berlin; Bayerisches Nationalmuseum, München.

Ilustrații: Filippo Pietrobon, Mailand.

WAS IST WAS, Band 97, Zauberer, Hexen und Magie

Copyright © 2003 Tessloff Verlag, Nürnberg, Germania, www.tessloff.com

Grupul Editorial RAO
Str. Turda 117-119, bl. 6, parter,
sector 1, București
e-mail: office@raobooks.com
www.raobooks.com
www.rao.ro

BIBLIOTECA V.A. URECHIA GALAȚI

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Vrăjitori, vrăjitoare și magie / Christoph Daxelmüller; trad. Manuela Camelia Tomuță – București: Enciclopedia RAO, 2005
Index
ISBN 973-717-039-3
I. Tomuță, Manuela Camelia (trad.)
158.961.4

1006363J

CE ȘI CUM, Vrăjitori, vrăjitoare și magie
© ENCICLOPEDIA RAO, 2005
pentru versiunea în limba română

Orice reproducere sau preluare parțială sau integrală, prin orice mijloc, a textului și/sau a iconografiei lucrării de față este strict interzisă, acestea fiind proprietatea exclusivă a editorului.

ISBN 973-717-039-3

I.A.

Cuprins

Lumea magiei

Cine sunt vrăjitoarele și vrăjitorii? 5
Cum s-a schimbat imaginea vrăjitoarelor și a vrăjitorilor? 6
Cum arată o vrăjitoare din poveste? 6
Vrăjitori renumiți 7
De ce cred oamenii în vrăjitoare și în vrăjitori? 8
Ce este magia? 9
De când există vrăjitoare și vrăjitori? 10
Ce înseamnă „magie neagră" și „magie albă"? 11
Ce însemnătate a avut magia pentru știință? 12
Alchimie 13

Despre demoni, spirite ajutătoare și alți monștri

Cum poate deveni cineva vrăjitoare sau vrăjitor? 14
Ce este un spirit ajutător? 14
Câți demoni există? 15
Ce formă primește diavolul? 16
Groaza față de „Laterna Magica" 16
Ce este un pact cu diavolul? 17
Ce reprezintă Blocksberg? 18
Cum îl venerează vrăjitoarele pe diavol? 18
Ce este alifia vrăjitoarelor? 19

Din practica vrăjitorilor

În ce constă arta vrăjitorilor? 20
Ce înseamnă invocarea unui spirit? 21
Invocări nereușite ale spiritelor 21
Ce este o vrajă cu imagini? 22
Ustensile vrăjitorești 22
Ce este o vrajă de dragoste? 23
Cum se poate schimba vremea? 24
Băuturi de dragoste 24
În magazinul vrăjitoarelor 26

Ce sunt semnele magice și pătratele? 28
Ce înseamnă cabala? 29
Ce sunt cărțile vrăjitorești? 30
Care este proveniența baghetei magice? 31
Ce sunt rugăciunile și incantațiile? 32
Cum ne apărăm în fața vrăjitoriei? 33

Vânătoarea de vrăjitoare

Ce a însemnat vânătoarea de vrăjitoare? 34
Când au avut loc primele execuții? 35
Ioana d'Arc – vrăjitoare sau sfântă? 35
Ce era ciocanul vrăjitoarelor? 35
Cum se desfășura un proces al vrăjitoarelor? 37
Probele vrăjitoarelor 37
Când și unde au avut loc procesele? 38
Când și cum s-au terminat procesele? 39
Procesele de la Salem 39

Vrăjitoare și vrăjitori, dar nici un sfârșit...

Ce este ocultismul? 40
Ce este spiritismul? 41
Satanismul 41
Ce este cultul Wicca? 42
Există vrăjitoare moderne? 43
Sunt druizii, șamanii și vracii niște vrăjitori? 44
Priviri străine 44
Ce este cultul Voodoo? 45
Ce poate face magia? 46

Filme despre și cu vrăjitoare și vrăjitori 47

Mic abecedar pentru ucenicii vrăjitori 48

Indice 48

Lumea magiei

S-a întâmplat în anul 1488. Vremea liniștită de vară târzie promitea o recoltă bogată. Țăranii din împrejurimile orașului Constanz se simțeau ușurați; sperau că, de data aceasta, familiile lor nu vor mai fi nevoite să sufere de foame în timpul iernii. Și în ziua care a urmat vremea a rămas minunată. Nici cel mai mic semn nu prevestea o schimbare grabnică a vremii. Și totuși, deodată, s-a întâmplat ceva de neînțeles: de la un minut la altul cerul s-a întunecat, a început o furtună violentă și grindina a distrus toată recolta pe o rază de patru mile. Recolta era pierdută, o nouă iarnă cu foamete urma să înceapă. După ce prima spaimă a trecut, țăranii a căror recoltă fusese distrusă s-au adunat și s-au sfătuit. Vremea s-a stricat într-un interval prea scurt, ceea ce i-a determinat să creadă că la mijloc nu era lucru curat, și cu siguranță nu putea fi vorba decât de vrăjitorie. În curând bănuiala a căzut pe trei femei care cu puțin timp înainte de începerea furtunii atrăseseră atenția prin blestemele proferate. Repede s-a găsit și un martor care văzuse ceva ce trebuia considerat a fi foarte ciudat: cu două zile în urmă, pe la vremea prânzului, el observase trei femei pe un câmp pustiu, care ar fi săpat acolo niște gropi micuțe și ar fi turnat apă în ele. Martorul s-a furișat până a ajuns în apropierea lor și a auzit cum acele femei murmurau formule magice și invocau diavolul. După aceea, apa s-a tulburat inexplicabil și a izbucnit un vânt puternic, și atunci lui i s-a făcut frică și a fugit cât mai departe. Și astfel urma fusese descoperită. Tribunalul competent din orașul Constanz a fost înștiințat. Femeile au tăgăduit vrăjitoria, dar pentru a smulge o mărturisire se folosea pe atunci tortura. În numele credinței în vrăjitorie plăteau încă trei victime.

Vas sferic medieval din argilă (sec. al XIII-lea)

Pe vremuri, oamenii credeau că vrăjitoarele puteau provoca furtuni și grindină doar cu o vrajă.

Vrăjitoare turnând în mare conținutul unui ceaun vrăjitoresc. O furtună izbucnește, corabia se rupe și oamenii mor. Gravură în lemn din anul 1555.

Cine sunt vrăjitoarele și vrăjitorii?

Astăzi știm mult mai multe despre fenomenele naturale, avem informații mult mai corecte decât țăranii din ținutul Constanz. Dacă începe deodată să tune, să fulgere sau să cadă grindină, nu ne mai gândim la vreo nelegiuire comisă de o vrăjitoare într-o casă vecină. Dacă un copil se naște mort, nu mai credem că vinovați de acest lucru ar fi doctorul sau moașa, care încearcă astfel să obțină materia primă necesară producerii alifiei vrăjitoarelor. În Evul Mediu, doar câțiva oameni știau să scrie și să citească. Pentru toate lucrurile la care ei nu se așteptau, care apăreau brusc și fără o cauză evidentă, responsabilitatea îi era atribuită unei puteri de pe lumea cealaltă: Dumnezeu, care voia să le trimită oamenilor anumite semne sau să îi pedepsească, sau diavolul, care se aliase cu un vrăjitor. Aici funcționează regula: „Ceea ce nu poate fi explicat este cu plăcere privit drept magic", iar în credința oamenilor diavolul era considerat tatăl tuturor vrăjitoriilor.

Despre vrăjitoare, vrăjitori sau magicieni, care se mai numeau și „persoane malefice" sau chiar „matematicieni", se credea că dispun de puteri supranaturale înspăimântătoare. Cu acestea ei își exercitau influența asupra celorlalți oameni și puteau

atât să ajute, cât și să facă rău. Se mai credea că vrăjitoarele și vrăjitorii puteau și să prezică viitorul, să citească în stele, să ghicească în cafea sau în globul de cristal, să alunge hoții, să descopere comorile ascunse și să facă amulete protectoare.

Numeroși demoni populează bucătăria unei vrăjitoare în această pictură cu titlul Ritual magic *din secolul al XVI-lea.*

Imaginea vrăjitoarelor și a vrăjitorilor s-a schimbat de-a lungul timpului. În Evul Mediu, o vrăjitoare era prezentată de obicei ca fiind o femeie tânără, frumoasă, seducătoare, deseori dezbrăcată. Într-o femeie bătrână, urâtă, cocoșată s-a transformat ea abia în secolul al XIX-lea. În ceea ce privește însă vrăjitorii, imaginea lor nu s-a modificat, ei fiind cruțați în mare măsură de la decăderea frumuseții corporale. Reprezentanți legendari sau istorici ai acestui grup, Merlin sau dr. Johannes Faust (1480–1540), savantul englez John Dee (1527–1608) sau contele Alessandro de Cagliostro (1743–1795), care a stârnit atâta scandal, pe toți îi întâlnim mereu prezentați ca niște bărbați impozanți.

Cum s-a schimbat imaginea vrăjitoarelor și a vrăjitorilor?

La fel ca dr. Faust, ei poartă costumul tradițional al savanților din acel timp, respectiv o pălărie ascuțită, pelerină lungă cu stele și simbolurile planetelor, secera aurie a druizilor sau bagheta magică. Bineînțeles că la aceasta a contribuit substanțial fantezia a numeroși artiști.

Dacă răsfoim un pic istoria magiei, vom face o descoperire uimitoare: femeile nu au fost niciodată renumite, ci doar bărbații, în exclusivitate, începând cu Merlin și până la Aleister Crowley (1875–1947). Totuși, în secolul al XVI-lea, au fost judecate și condamnate pentru vrăjitorie aproape numai femei. Aceasta ne demonstrează încă o dată poziția subordonată a femeii în societate.

Cum arată o vrăjitoare din poveste?

O altă imagine a vrăjitoarei ni s-a întipărit în minte, la fel de puternic ca a vrăjitoarei din poveste: ea e o babă urâtă și fără dinți, cu un nas lung și încovoiat, cu negi și o cocoașă drept loc de aterizare pentru pisica neagră. Își pilește unghiile astfel încât să le poată folosi drept cheie pentru orice ușă și își

În anul 1510, Hans Baldung, supranumit Grien, a creat această reprezentare a unei vrăjitoare în drum spre sabatul vrăjitoarelor.

CARNAVALUL VRĂJITOARELOR

Urâtă și proastă ca noaptea, precum vrăjitoarele din povești, este și vrăjitoarea din teatrul de păpuși Kasperle. Înainte de toate, ea face parte dintre personajele din lumea carnavalului. În alaiul carnavalului din sud-vestul Germaniei și în regiunile Alpilor, bărbații (și femeile) se ascund în spatele unor măști din lemn menite să provoace groaza, fac niște sărituri de vrăjitoare și călăresc pe mături.

face supă din carne de om. În ciuda acestor detalii dezgustătoare, nimănui nu i-a venit ideea să interzică astfel de povești pentru copii. De acest lucru are grijă prostia vrăjitoarei. La sfârșit, ea pierde întotdeauna, la fel ca în povestea *Hänsel și Gretel* a fraților Grimm: în final, vrăjitoarea se lasă păcălită de cei doi copii – Hänsel, care după ce a fost pus la îngrășat trebuie să aterizeze direct în oala ce fierbe, îi întinde un cui subțire în locul degetului său printre gratiile cuștii, iar Gretel o împinge pe vrăjitoare în cuptor, unde aceasta arde.

O vrăjitoare cu pisica, animalul ei de companie, călărind pe o mătură (caricatură din anii 1925).

Hänsel și Gretel în casa de turtă dulce a vrăjitoarei.

Psihologii au stabilit că aceste cruzimi nu dăunează copiilor, ci din contră, îi ajută să capete conștiință de sine.

Vrăjitori renumiți

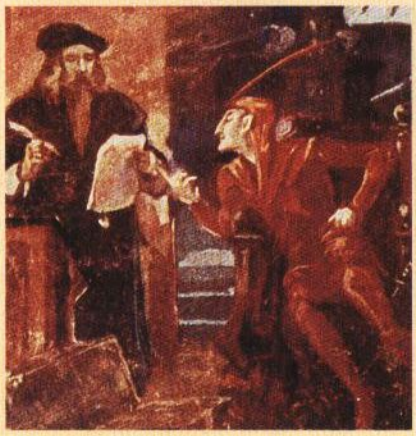

Dr. Faust, personajul principal din piesa lui Goethe, primind vizita lui Mefisto.

Faust

Incluzând toți vrăjitorii occidentali, nici până astăzi nu se știe dacă Faust a trăit cu adevărat. Ar fi trebuit să se nască prin anii 1480, a studiat teologia și mai târziu, printre alte locații, a stat și în Erfurt și în Nürnberg. Acest Faust istoric a avut probabil cunoștințe în domeniul magiei albe sau a magiei „naturale". La scurt timp după moartea sa (înainte de 1540), a început să i se contureze și legenda: de acum înainte, Faust urma să fie privit drept vrăjitor și magician al spiritelor. La celebritatea sa au contribuit și piesele de teatru ale lui Johann Wolfgang von Goethe.

Contele Alessandro de Cagliostro, aflat mereu în centrul unui scandal.

Cagliostro

Alessandro, conte de Cagliostro, cel care provenea din Palermo și se numea de fapt Giuseppe Balsamo, și-a cucerit celebritatea schillerianã ca aventurier, alchimist și escroc. Din 1776, călătorește prin Europa și curând, cu ajutorul ședințelor de spiritism, al tratamentelor medicale care păreau să facă minuni și pretinzându-se alchimist, a câștigat o mulțime de adepți entuziasmați. În 1785–1786 a fost implicat într-o afacere politică la Paris, a reușit să fugă, iar mai târziu a fost judecat la Roma, ca eretic. În 1791 a fost grațiat, deși fusese condamnat la închisoare pe viață.

Marele vrăjitor Merlin, dictând unui scrib povestea vieții sale.

Merlin

Merlin, care după mamă ar fi avut numele Myrrdin, a fost crescut de vrăjitoarea Nimue, care l-a învățat vrăji de transformare. Pe Arthur l-a transformat în regele Angliei și, datorită artei sale vrăjitorești, l-a ajutat să ajungă la legendara sabie Excalibur. Din Myrrdin însă a devenit marele vrăjitor Merlin în povestirile despre regele Arthur și cavalerii mesei rotunde. Dar în lucrarea *Istoria regelui Angliei* din 1136, un personaj din legendă folosește pentru prima dată numele lui adevărat, Geoffrey of Monmouth, același personaj scriind chiar și povestea vieții sale, *Vita Merlini.*

De ce cred oamenii în vrăjitoare şi în vrăjitori?

Din toate timpurile şi în toate religiile şi culturile, oamenii au crezut şi cred într-o lume supranaturală aflată de partea cealaltă şi cred, de asemenea, într-unul sau în mai mulţi zei. Ei deosebesc binele de rău şi, bineînţeles, acordă un loc aparte fiinţelor şi puterilor supranaturale. În cadrul ritualurilor, ceremoniilor, rugăciunilor şi al sacrificiilor, ei se adresează acestora şi îi roagă pentru sănătate şi siguranţă în viaţa lor.

Oamenii trebuie să se confrunte zilnic cu mediul înconjurător şi cu natura. Acolo unde omul se confruntă cu catastrofe naturale, sărăcie, ghinion sau boală şi pericol de moarte, dificilă el primeşte ajutor într-un mod supranatural şi surprinzător, atunci cu siguranţă se va gândi la o minune. Dacă îşi ia destinul în propriile mâini înseamnă că se îndeletniceşte cu magia. În doctrina creştină, magia reprezintă o contrazicere a religiei, deoarece ea trece drept o lucrare a diavolului. Totuşi, nu tot ceea ce considerăm noi magie este într-adevăr magie: vrăjitoare şi vrăjitori au existat întotdeauna şi există în continuare în toate culturile. Diferenţele din cadrul magiei sunt la fel ca şi cele din „sistemele magice“: „doctorul vrăjitor“ african are prea puţin de-a face cu şamanii indienilor sau ai popoarelor euroasiatice, iar druidul celtic, absolut nimic cu sfinţii din Asia sau cu vrăjitorii de la noi.

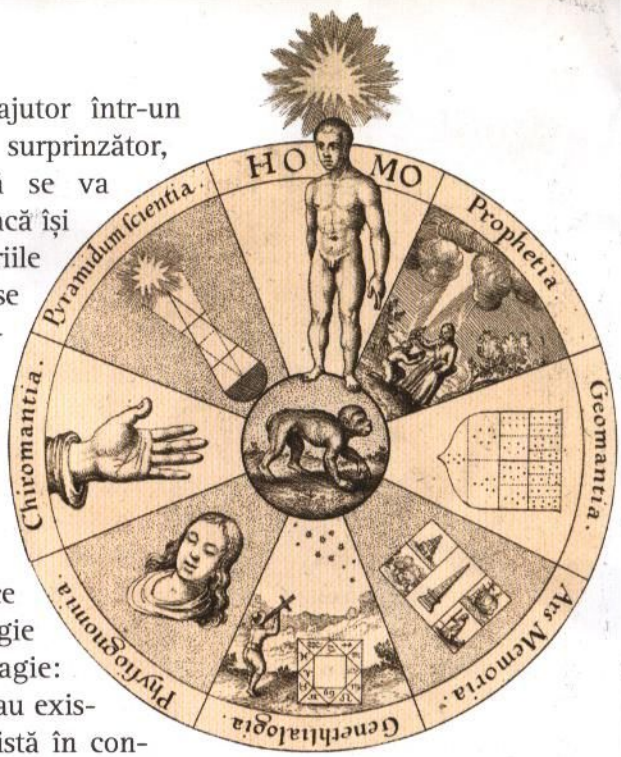

Pentru Robert Fludd (1574–1637), diversele tehnici de prezicere se numărau printre posibilităţile de noi descoperiri în cadrul ştiinţelor umaniste.

Căutând ajutor, o femeie se îndreaptă spre o prezicătoare care îi citeşte destinul în palmă.

nu este în stare să se descurce recurgând doar la propriile forţe şi de aceea se adresează unei puteri de pe lumea cealaltă, fie un sfânt, fie un spirit protector. Dacă într-o situaţie

Superstiţie

În zilele noastre, superstiţia se subordonează magiei: era oare o eficienţă la fel de neînsemnată ca un coşar, un trifoi cu patru foi, numărul 13 sau o pisică neagră. În Evul Mediu, termenul superstiţie (din latinescul *superstitio)* avea o altă semnificaţie. Acest termen era sinonim cu venerarea diavolului şi prin aceasta cu abaterea de la prima şi cea mai importantă din cele zece porunci, care spune că nu trebuie să te închini nici unui alt dumnezeu. Abia în secolul al XVIII-lea credinţa în vrăjitorie, demoni şi spirite a devenit „superstiţioasă“.

Cărțile de tarot cu motive precum soarele, nebunul și regele servesc la interpretarea viitorului.

MAGICIAN

Un termen vechi pentru vrăjitoare și vrăjitori este cel de „magician". Acest termen derivă de la *magern*, o rădăcinoasă antică din Iranul vestic. Din aceasta s-a dezvoltat în Grecia denumirea pentru o castă de preoți care a fost responsabilă atât pentru sacrificiile față de zei, cât și pentru oniromanție și prezicere. În Antichitate se înțelegea prin magie, în primul rând, teoria unui anumit grup de preoți și abia mai târziu știința secretă a vrăjilor.

Ce este magia?

Magia este arta vrăjitoarelor și a vrăjitorilor de a influența oamenii, animalele sau natura prin ritualuri clar stabilite și leacuri magice. Acest lucru poate fi făcut cu intenții rele – pentru a provoca daune, pentru a îmbolnăvi sau chiar a omorî. Prin aceasta, ea se diferențiază de tipul de magie care acționează pentru a produce bine, care vindecă boli sau ajută oamenii în orice alt mod. Astfel, chiar și astăzi femei înțelepte fac să dispară răni sau negi într-un mod ce pare a fi „vrăjitoresc".

Dacă magia este bună sau rea, aceasta depinde întotdeauna doar de intențiile magicianului. El poate să recunoască un lucru ascuns (criptoscopie) și prin aceasta să fie de folos, dar și să descopere comori ascunse și astfel să obțină bani fără prea multă muncă. El este în stare să își apere averea de răufăcători vrăjindu-i pe hoți, având însă și puterea de a-i omorî.

Printre artele magice se numără și științele prezicerii, dintre acestea făcând parte, de exemplu, astrologia sau alte tehnici de prezicere, precum observarea zborului păsărilor, aeromanția (observarea norilor), ghicitul în intestine sau coscinomanția (datul în bobi) și, în cele din urmă, interpretarea viitorului cu ajutorul unui glob de cristal (cristalomanție) sau al unei oglinzi.

Totuși, încă din Evul Mediu aceste arte treceau drept „științe" și nu drept practici vrăjitorești, deoarece „magicienii" se fereau să cerceteze natura și cerul cu foarte mare exactitate.

Astăzi știm că între un ritual magic și eficacitatea sa nu există nici o legătură vizibilă cu natura, și oricum nu trebuie să fie explicabilă din punct de vedere fizic.

Michel de Nostre-Dame (1503–1566), supranumit Nostradamus, ar fi prevăzut chiar și evenimente ale secolului al XX-lea.

Un preot babilonian pregătindu-se să citească într-un ficat. Astfel, puteau fi prezise evenimentele din timpul domniei unui rege.

De când există vrăjitoare și vrăjitori?

Informații exacte despre îndeletnicirile vrăjitoarelor și vrăjitorilor ne transmit abia textele din culturile timpurii mesopotamiene, egiptene sau din Iran. Pe teritoriul actualului Irak, preoții au descoperit metode pentru a face profeții despre viitor încă din mileniul II î.Hr. În calitate de astrologi, ei explicau ce indică stelele, iar când nu aveau suficiente cunoștințe preziceau doar succesul sau insuccesul în timpul domniei unui anumit rege. Prin rugăciuni, ritualuri de purificare și amulete ei îi ajutau pe cei care se simțeau amenințați de vreun vrăjitor. Cea mai veche culegere de legi din lume, *Codul lui Hammurabi* (aproximativ 1800 î.Hr.) conținea chiar și câteva paragrafe contra vrăjitoriei.

Știința lor profundă i-a ajutat pe preoții asirieni și babilonieni să se bucure de foarte multă faimă în toată lumea antică. Astfel erau priviți caldeenii. Chiar și Noul Testament îi menționează într-unul din cele mai importante capitole ale sale: îi prezintă drept magii de la Răsărit. Și asta pentru că prezicerile au deținut un rol deosebit în toată lumea antică, așa cum îl aveau și în viața de zi cu zi. Prezicătorii practicau o meserie respectabilă: astrologii puneau întrebări stelelor, un *haruspex* vedea viitorul în

Biblia povestită de Iosif, care interpretează visele faraonului.

Magi renumiți

Pentru a-l venera pe pruncul Isus și pentru a-i dărui aur, smirnă și tămâie, au venit cei trei magi de la Răsărit, deci din est, după cum spune evanghelistul Matei. Drumul spre Bethlehem l-au descoperit datorită unei stele (Mat. 2, 1-12). Prin această povestire rămâne mereu vie amintirea renumiților cititori în stele din Caldeea, vechea Mesopotamie. Mai târziu, legenda îi numește Gaspar, Melchior și Baltazar. Rămășițele lor umane au ajuns mai întâi la Milano și în 1164 la Köln, unde, special pentru ei, a fost confecționat un scrin măreț pentru relicve.

Cei trei magi de la Răsărit oferindu-i daruri pruncului Isus (icoană etiopiană, secolul al XX-lea).

Modelele din argilă ale unor oi erau folosite de preoți pentru a citi în ficat. Acest exponat provine din mileniul II î.Hr.

NECROMANȚIA

„Magie neagră" reprezintă traducerea greșită a cuvântului grecesc „necromanție", respectiv prezicere cu ajutorul invocării spiritului unui mort. Și astfel, din termenul grecesc pentru cadavru *(nekròs)*, s-a ajuns la latinescul negru *(niger)*. Din această cauză se vorbește despre magie ca despre o „artă neagră".

mărunțaiele animalelor. Augurii din Roma antică observau zborul păsărilor; pe atunci se vărsa plumb și se credea în profeții. Cerul și pământul ofereau un întreg sistem de semne secrete în care cunoscătorii puteau să citească. Dar când era vorba despre informații cu privire la viitor și despre ceea ce e ascuns privirilor noastre, atunci interveneau demonii; ca niște ambasadori între zei și oameni, conform convingerilor antice, ei stăteau undeva sub lună, în „zona sublunară", fiind oricând pregătiți să intervină dacă vreun magician nu s-ar mai fi descurcat singur.

Ce înseamnă „magie neagră" și „magie albă"?

Încă de pe vremea teologului Augustin (354–430) se făcea diferența între „magie albă" și „magie neagră", în funcție de contribuția demonilor în această privință.

„Magie neagră" este un termen foarte potrivit pentru ceea ce se presupune că ar face vrăjitoarele și vrăjitorii: cu ajutorul diavolului ei provocau daune oamenilor și animalelor, aduceau furtuni, boli sau chiar moarte, distrugeau recolta, puneau stăpânire pe voința victimelor pe care le vrăjeau. Domeniul magiei negre este acela al daunelor.

Magia „albă" sau „naturală" este folositoare omului. Ea se bazează pe concepția că, atunci când a creat lumea, Dumnezeu ar fi încredințat unor lucruri din natură niște puteri necunoscute (lat. *qualitates occultae).* Aceste puteri aparțin unor metale, pietre prețioase, buruieni, rădăcini și trebuie folosite într-un mod corect.

Astăzi, firmele de medicamente redescoperă știința înăbușită în secolul al XVIII-lea, batjocorită și aproape pierdută, despre părți componente vindecătoare ale plantelor și rădăcinilor. Ar mai trebui să reflectăm și la ceea ce aflăm citind opera călugăriței Hildegard von Bingen (1098–1179). De afaceri cu magia albă, dar și de supranatural și inexplicabil, de piramide și pendule, de baghete magice (pentru căutat izvoare, metale prețioase) și pietre prețioase magice se ocupă astăzi o întreagă ramură a economiei, cu vânzări anuale în valoare de miliarde.

Această glumă modernă despre supranatural în epoca computerelor vizează un anumit dezgust la adresa supremației științelor naturii. Ele au pretenția că pot explica totul foarte exact. Totuși, în opoziție cu fizicienii și chimiștii, foarte mulți oameni au nevoie de un refugiu în supranatural. Vrăjitoria și superstiția pot satisface această necesitate. Putem să credem sau nu în magie – oricum ea a lăsat în Europa urme istorice adânci: credința în magia neagră a dus la procesele vrăjitoarelor,

Sf. Augustin a jucat un rol important în descoperirea credinței europenilor în vrăjitorie.

Unor plante precum rădăcina de mătrăgună li se atribuie puteri secrete. Şi deoarece se credea că, smulsă din pământ, ea scoate un strigăt care provoacă moartea, era pus un câine să execute operaţiunea.

care până în secolul al XVIII-lea au făcut nenumărate victime, mai ales în Germania. Şi totuşi, „magiei naturale", albe, astrologilor, alchimiştilor şi teologilor le datorăm în cele din urmă ştiinţele moderne ale naturii.

Ce însemnătate a avut magia pentru ştiinţă?

Aşadar, în Evul Mediu magia „albă", cea „permisă" sau „naturală", a pus bazele dezvoltării unor domenii din ştiinţele naturii. Şi aceasta deoarece magicianul, astrologul, prezicătorul sau teologul trebuia să studieze exact natura. Imaginea medievală asupra lumii se baza pe concepţia că tot ceea ce există în univers, în macrocosmos, poate fi descoperit cu ajutorul semnelor şi la nivel de microcosmos, respectiv pe Pământ şi în om. Această explicaţie se numeşte „teoria semnelor". De aici reies legături, aşa-numite „lanţuri" între Univers şi astrele sale, pe de o parte, şi între natură şi om, pe de altă parte.

Se considera că stelele, cu puterile lor, influenţau omul şi natura.

Întrucât rădăcinii unei plante, poate a unei păpădii, sau a unei pietre preţioase cum ar fi hematitul nu i se constataseră acţiunile vindecătoare sau vătămătoare, puterile acestora au fost denumite „oculte" sau „secrete".

„Magicianul" a devenit un naturalist şi un cunoscător în arta vindecării, care era în stare să citească în stele şi în natură la fel ca într-un manual voluminos. Tot aici este vorba şi despre tehnicile previziunilor, în frunte cu astrologia, dar şi despre observarea zborului păsărilor, interpretarea viselor, „arta pământului" (geomanţia), chiromanţia (arta citităului în palmă) sau profeţia cu omoplatul unui animal (spatulomanţie), mai mult ca ştiinţă decât ca practică vrăjitorească. În Evul Mediu, astrologia, care nu se despărţise încă de astronomie, putea fi studiată în universităţi ca disciplină specifică. Stabilirea

Doctorii din Evul Mediu asociau corpul omenesc şi organele acestuia anumitor constelaţii. Omul astrologic, *ilustraţie din 1416.*

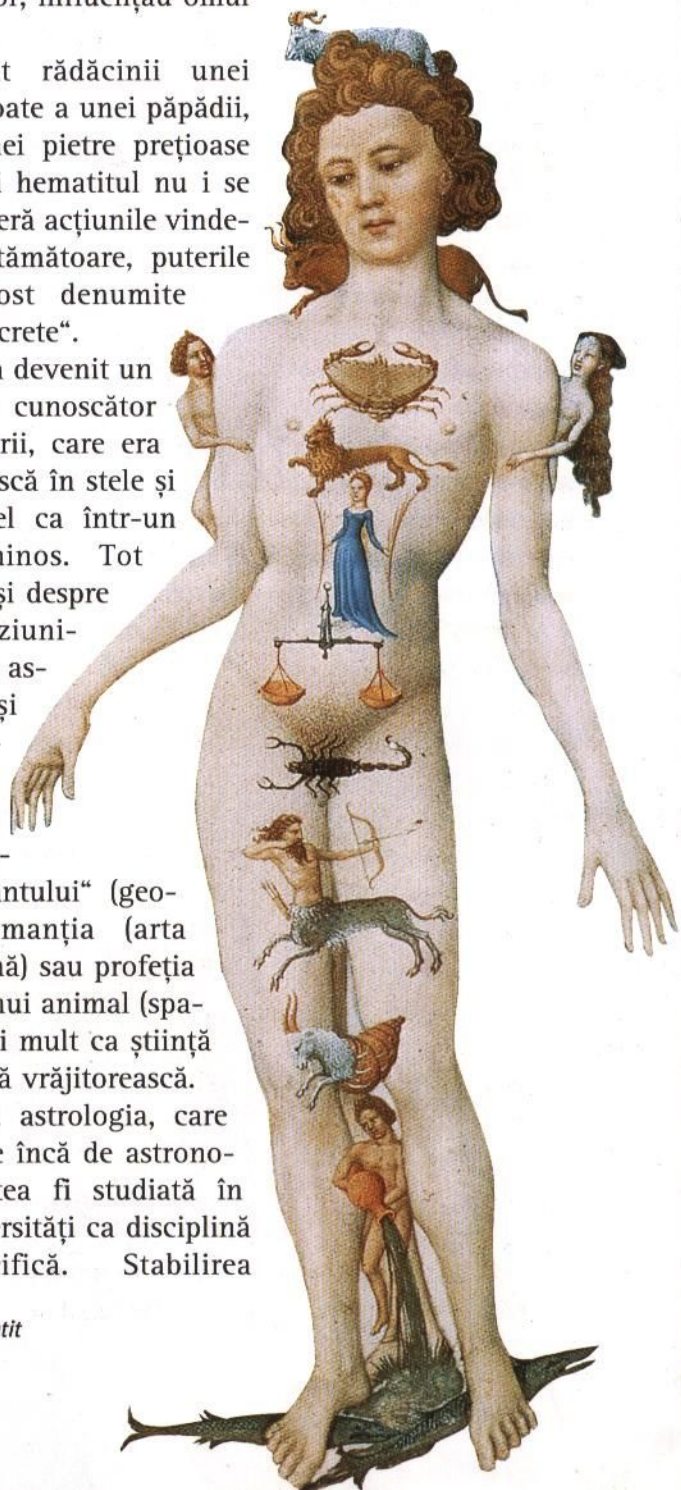

Ametist

Cristal de munte

Hematit

V.A. URECHIA GALAȚI

Influența planetei Marte

Planeta roșie Marte a reprezentat steaua războiului încă din astrologia babiloniană. Heinrich Cornelius Agrippa von Nettesheim (1486–1535) a arătat în lucrarea sa *Trei cărți despre filosofia ocultă* din 1531: planetei Marte i-au fost asociate focul și tot ceea ce este caustic din cele patru elemente, iar dintre lichidele din corp fierea amară, dintre metale fierul, minereul roșu, dintre pietre diamantul, magnetul și ametistul. În ceea ce privește plantele, i se atribuie printre altele nebunarița, usturoiul, hreanul și alte plante înțepătoare care provoacă mâncărimea, precum urzica. Dintre animale, i-au fost asociate calul, catârul, lupul, pantera, șerpii veninoși, puricii și țânțarii.

prezicerilor despre viitor și a horoscopului se număra, firește, printre activitățile zilnice ale savanților precum Martin Pollich, primul rector al Universității Wittenberg. Spre exemplu, el a făcut preziceri pentru anii 1486, 1487 și 1490. Astfel, astronomi importanți, precum Johannes Kepler (1571–1630), se preocupau atât cu astronomia cât și cu astrologia și întocmirea horoscopului.

Învățați și oameni fără cultură, doctori și femei înțelepte simple înțelegeau să utilizeze metalele, pietrele prețioase, buruienile, rădăcinile și altele, mai mult într-un mod empiric, folosind, spre exemplu, hematitul negru-roșiatic pentru oprirea unei hemoragii sau cristalul de munte pentru vindecarea unor boli ale ochilor.

Pictură dintr-o lucrare din secolul al XIV-lea reprezentând legăturile dintre oameni importanți și constelațiile lor.

Chiar dacă unitatea dintre astrologie și astronomie, dintre chimie și alchimie a fost distrusă în secolul al XVIII-lea, la începutul științelor naturii s-a aflat magia albă.

Alchimie

Astăzi ne închipuim alchimiștii ca pe niște bărbați în vârstă, caraghioși, cu bărbi lungi, care își petrec timpul în laboratorul lor între aparate de distilat și vase din care ies aburi și în care tot timpul bolborosește ceva, sau care citesc cărți savante și al căror laborator, din întâmplare, ar putea sări în aer. Totuși, cuvântul alchimie provine din termenul arab *al-kimiya* și nu înseamnă nimic altceva decât chimie – deci o îndeletnicire științifică cu materiale chimice. Alchimia, care a devenit cunoscută în Europa prin intermediul arabilor, a suferit o transformare abia prin intermediul doctorului Bombastus von Hohenheim, supranumit Paracelsus (1493–1541). Alchimiștii se străduiau să transforme în aur metale sau materiale neprețioase, să descopere „piatra filosofală", un panaceu universal, sau elixire care să prelungească viața. Inclusă în termenul alchimie începe să se afle și încercarea de a transforma un material în altul. Firește însă că, în ciuda tuturor acestor incursiuni în mistica naturii, alchimia nu a încetat niciodată să fie una din științele chimiei. Astfel, spre exemplu, ei îi datorăm descoperirea porțelanului în Europa de către Johann Friedrich Bött(i)ger (1682–1719), a alcoolului sau a fosforului.

Alchimistul Henning Brand descoperind fosforul în 1669.

1006363

Despre demoni, spirite ajutătoare și alți monștri

Cum poate deveni cineva vrăjitoare sau vrăjitor?

Cine nu și-ar dori să aducă o pizza pe masă printr-o vrajă, să se transforme într-un animal sau să zboare prin aer pe o mătură vrăjită, la fel ca Harry Potter? De ce însă nu putem și noi să facem niște vrăji? Se bazează magia pe puteri supranaturale de care dispun doar câțiva oameni, sau un ucenic vrăjitor trebuie să frecventeze mai mulți ani o școală pentru formarea sa în domeniu? Să fie suficient un echipament de bază format dintr-o pălărie ascuțită, o baghetă magică și o carte de vrăji oarecum folositoare?

Pentru magie există numeroase motivări și sisteme. Ele depind de o anumită concepție despre lume și despre timp. În mentalitatea europeană, explicația pentru eficacitatea vrăjilor își are propria poveste și nu are nevoie de parapsihologie: în consecință, un om simplu este incapabil să facă vrăji; pentru aceasta are nevoie de un ajutor de pe lumea cealaltă, un spirit care să îl ajute să își transpună în practică intențiile magice.

Ce este un spirit ajutător?

Spiritele care vin în ajutor sunt demoni sau diavoli. Inițial, termenul grecesc *daimon* desemna o ființă care se interpunea între om și divinitate și care nu putea fi decât ori exclusiv rea, ori exclusiv bună. Într-o lume a închipuirilor grecești, demonii interveneau între zei și oameni. Ei

Pictori precum italianul Giotto au reprezentat demonii ca pe niște ființe pocite care provoacă groaza, cu pielea închisă la culoare, gheare și aripi de liliac.

PARAPSIHOLOGIE

Oamenii de știință care se ocupă cu fenomenele supranaturale și inexplicabile, numiți parapsihologi, sunt astăzi de părere că unii oameni dispun într-adevăr de anumite puteri spirituale ieșite din comun: printre altele, ei pot vedea lucruri ascunse privirii (clarvăzători), pot face obiectele să plutească (telechinezie) sau pot să transmită gânduri (telepatie). Aceste puteri psihice care nu pot fi măsurate au primit denumirea de psi.

Câți demoni există?

Pentru a număra toți demonii și dracii este nevoie de un matematician bun sau de un calculator. Deoarece numărul variază între milioane și bilioane. Și tot atât de multe nume vom întâlni: poate fi vorba despre Lucifer, Satan, Belzebut, sau Belial, sau Belphegor și Baphomet, sau pur și simplu auzim vorbindu-se numai despre diavoli și demoni. Savanții se chinuie de secole să își dea seama cât de mare este „armata diavolului", dar și să afle ordinea ierarhică din iad. Pentru a induce în eroare mai ușor, numărul diavolilor și al demonilor a ajuns să fie extrem de ridicat, dar există și un calcul simplu și corect. Ființele din iad seduc oamenii și îi împing spre păcat și, cu cât există mai multe păcate, cu atât devin necesari mai mulți diavoli – numărul lor depinde, așadar, de numărul estimat al populației terestre.

Drăcușori chinuind un om și provocându-i dureri de cap. Caricatură din 1819.

Baștinași fără cap

Diavolii și demonii au fost reprezentați în arta medievală în numeroase moduri. Deseori ei au fața pe piept, pe burtă sau chiar pe partea posterioară. În anul 1595, marinarul britanic Sir Walter Raleigh (aprox. 1552–1618) a întreprins o călătorie de jaf și explorare în Guyana, unde a presupus că s-ar afla legendara țară a aurului, Eldorado. El a descoperit că locuitorii acelui

ținut nu aveau cap și gât. Ochii, nasul și gura se găseau pe piept – exact așa cum de secole își închipuiau europenii că ar arăta diavolii și cum, de altfel, îi și pictaseră deja pe pereții bisericilor. Această informație a demonstrat în mod clar că europenii întâmpinau cu o neîncredere plină de frică ceea ce nu puteau să vadă cu propriii ochi.

duceau rugăciunile și jertfele oamenilor în lumea cealaltă și se întorceau de acolo ca ambasadori.

Creștinismul, care în Antichitatea târzie a început să se contureze ca o religie nouă, cunoaște totuși doar un singur zeu. Cum au ajuns oamenii, care până atunci invocaseră nenumărați zei, eroi sau demoni, să creadă doar într-un singur zeu? Teologul și episcopul Augustin a rezolvat această problemă, transformând demonii și zeii păgâni în niște ființe rele pe care un bun creștin trebuia să le evite. Deși Augustin a fost interesat numai de vrăjitorie, el a creat totuși un concept despre magie valabil și pentru secolele ce au urmat: dacă un vrăjitor vrea să își manifeste puterile, conform concepției lui Augustin, el trebuie să se folosească de ajutorul unui demon. Prin urmare, vrăjitorul dă numai niște indicații, restul rezolvă ajutorul demonic.

Mai înainte însă trebuia să se realizeze contactul cu ajutorul demonic. Conform părerii lui Augustin, pentru aceasta este necesară înțelegerea magicianului cu demonii în ceea ce privește o limbă secretă comună și anumite semne vrăjitorești. Cu aceasta, Augustin a delimitat o magie „interzisă" sau „demonică" de una „permisă" sau „naturală", care nu necesită ajutor demonic. În comparație cu magia antică târzie, diavolul primește acum un rol nou, el devine mult mai important decât fusese vreodată. Întrucât vrăjitorului nu îi mai rămânea decât alegerea ajutorului său satanic, el acționa împotriva celei dintâi și celei mai importante dintre cele zece porunci din Biblie: „Să nu îți faci alți Dumnezei în afară de mine". Astfel, dacă te îndeletniceai cu magia, săvârșeai un păcat de moarte.

Dreapta: statuia demonului neoasirian Pazuzu din mileniul I î.Hr.

Ce formă primește diavolul?

Pentru a-și putea desfășura activitatea, vrăjitoarele și vrăjitorii trebuie să invoce un demon. Însă demonii sunt niște ființe fără corp, la fel ca niște fantome. Ca să poată apărea ca niște bărbați sau femei minunate, de o frumusețe răpitoare, sau ca niște monștri îngrozitori care provoacă spaimă, era necesar să li se alcătuiască un corp, să se „materializeze". Această problemă a fost rezolvată de filosofii din Antichitatea târzie: ei au explicat că, din cauza răutății lor, demonii și-au luat un chip ce devine vizibil din aburi, reflectându-se în mlaștini. De aceea, diavolul miroase urât a pucioasă. Având aceste date, putem înțelege mai bine de ce înainte oamenii se temeau atât de tare de mlaștini și le considerau locuri înspăimântătoare. Pentru că „luminile rătăcitoare ale mlaștinilor" care pâlpâiau le confirmau credința că pe acolo hoinăreau ființe rele din lumea cealaltă.

În afara mirosului, un diavol materializat mai avea și un alt semn de recunoaștere: piciorul stâng se termina cu o copită, iar faptul că aceasta se afla la stângul și nu la dreptul nu este întâmplător – în cultura noastră, dreapta reprezintă binele, dar stânga înseamnă răul.

Într-o pictură de Michael Pacher din secolul al XV-lea, diavolul are și o a doua față, pe fund. Probabil că din această cauză trebuia ca vrăjitoarele să îl pupe exact în acel loc, la sabat.

Groaza față de „Laterna Magica"

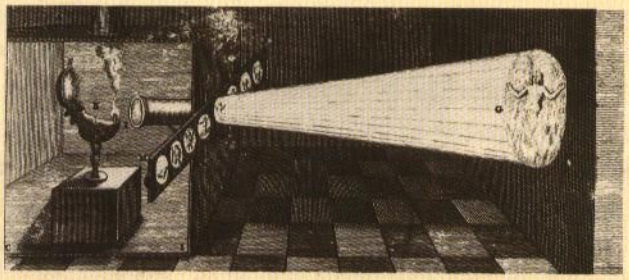

Iezuitul Athanasius Kircher (1602–1680) era un învățat important și cucernic, dar și un maestru în realizarea unor trucuri, fiind de fapt un escroc grațiat, care descoperise efecte mecanice complicate și ardea totul pe scenă printr-un foc de artificii. Făcând acest lucru, el șoca publicul care îl suspecta de magie neagră și legături cu diavolul. Numai diavolul însuși putea să facă astfel de șiretlicuri. Abia după ce a explicat cu lux de amănunte ce se întâmplă, spectatorii s-au liniștit din nou. Kircher a creat atunci lanterna magică, cel mai vechi diaproiector din lume: o lumânare sau un opaiț cu ulei emitea lumina necesară pentru proiectarea pe perete a unor imagini colorate desenate pe plăci de sticlă. Dacă mai multe astfel de plăci erau puse una peste alta, se puteau produce imagini care se mișcau la fel ca în filmele moderne. Kircher recomanda să fie utilizată și în învățământ. Proiecțiile cu demoni și aparițiile sufletelor chinuite trebuiau să îl îngrozească într-atît pe acela care le privea, încât să se reîntoarcă imediat spre o viață evlavioasă. A avut succes: din cauza aparițiilor bruște ale stafiilor și diavolilor pe perete, numeroase persoane chiar au leșinat. Deoarece se credea că la mijloc este vrăjitorie, noua cutie vrăjită a primit denumirea de „Laterna Magica".

Satana înfulecând damnații. Astfel reprezenta Jacopo da Bologna prăpastia infernului, în jurul anului 1350.

Diavolul în salată

Se credea că diavolul putea chiar să călătorească prin corpul uman: posedatul servește diavolului drept purtător de cuvânt și se comportă ciudat. Pentru a-l scoate afară, deci pentru exorcizare, era nevoie de un preot. Călugărul Caesarius von Heisterbach (aprox. 1180–1249), din ordinul cistercienilor, povestește o istorioară aproape emoționantă: într-o mănăstire, o călugăriță era posedată fără ca acest lucru să fie evident. Când Sf. Equitius a dus-o la exorcizare, demonul din ea a înjurat, spunând că stătea liniștit și fără intenții rele în salata din grădina mănăstirii. Călugărița mușcase însă dintr-o salată și o înghițise fără să își facă cruce înainte.

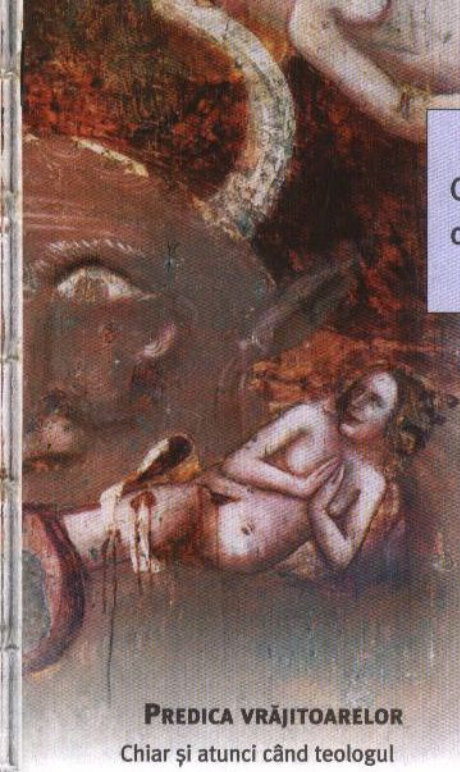

PREDICA VRĂJITOARELOR

Chiar şi atunci când teologul olandez Balthasar Bekker (1634–1694) a contestat în secolul al XVII-lea existenţa diavolilor şi i-a exilat în iad, acest fapt nu a reprezentat pentru oameni un motiv întemeiat să se îndoiască de eficacitatea magiei satanice. Mai ales feţele bisericeşti aveau mare grijă ca diavolul să fie prezent peste tot. Ei predicau despre el la slujba de duminică; în secolul al XVI-lea, s-a dezvoltat chiar un anume tip de predică conform „predicii vrăjitoarelor", care era dedicată în exclusivitate hăituirii vrăjitoarelor. Astăzi putem afirma pe drept cuvânt că oamenii au învăţat foarte multe lucruri despre reprezentarea diavolului şi despre vrăjitorie mai ales din predicile catolice şi protestante ale oamenilor bisericii.

Ce este un pact cu diavolul?

Ca premisă pentru orice vrăjitorie, pactul cu diavolul este valabil încă din Evul Mediu, având legătură şi cu renegarea lui Dumnezeu. Vrăjitorii încheiau cu diavolul o convenţie perfect valabilă prin care se asigurau că vor primi ajutorul său. În Evul Mediu, această idee a fost nouă, pentru că până atunci colaborarea cu diavolii şi demonii era prezentată ca reprobabilă şi totuşi nesilită. Acest lucru s-a schimbat fulgerător odată cu călugărul dominican şi teologul Albertus Magnus (aproximativ 1200–1280) care mai târziu s-a considerat el însuşi un mare vrăjitor şi autor de cărţi de vrăjitorie. El a afirmat că numai „contractele private" cu un demon pot face posibile „minunile vrăjitoreşti".

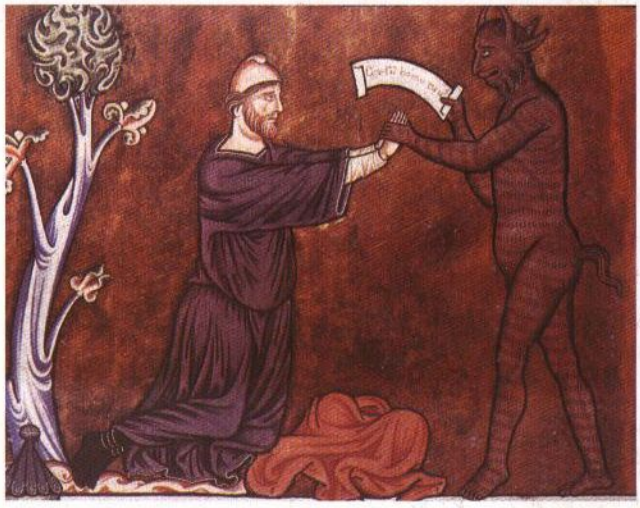

Conform legendei, primul care a făcut un pact cu diavolul a fost Theophilus. O ilustraţie din sec. al XIV-lea arată cum încheie el acest pact cu diavolul.

Albertus Magnus a fost profesorul renumitului teolog al Evului Mediu Toma d'Aquino (1226/7–1280). El a dezvoltat afirmaţia lui Albertus Magnus şi, în voluminoasa sa lucrare *Summa Theologiae*, a făcut diferenţa între contracte cu diavolul „exprimate" şi cele „tacite". El condamna chiar topirea plumbului ca fiind opera diavolului, fapt care înainte fusese considerat doar o practică inofensivă a prezicerilor.

Odată cu aceasta, frica generală provocată de diavol a atins punctul culminant. De acum înainte, într-un pact cu diavolul s-a văzut un contract valabil între două părţi, la fel cum se întâmplă astăzi în afaceri sau la achiziţionarea unei case. Pentru delictul vrăjitoriei fuseseră competente până atunci de cele mai multe ori tribunalele bisericeşti. Judecătorii respectivului tribunal nu aveau de soluţionat o problemă cu caracter universal, ci doar dacă vrăjitorul l-a renegat pe Dumnezeu şi a păcătuit. Deoarece Toma d'Aquino arăta că legăturile cu diavolul au o bază juridică, pe viitor trebuia ca şi judecătorii laici să se intereseze de păcatul vrăjitoriei. Starea de fapt a fost simplă: fără demonii făptuitori nu mai exista nici un vrăjitor, fără pact, nici un demon care să acorde ajutor. Încă din timpul vieţii lui Toma d'Aquino au apărut decrete legale conform cărora toate vrăjitoriile se bazau pe convenţia cu diavolul,

Din prima jumătate a sec. al XVII-lea s-a păstrat un obiect curios: un diavol mititel închis în sticlă.

cum ar fi de exemplu „codul șvab“ apărut în 1275/76. Astfel au fost create premisele pentru capitolul cu cele mai grave urmări din istoria europeană: vânarea vrăjitoarelor.

Un diavol făcând curte unei femei. Gravura în lemn provine din lucrarea lui Ulrich Molitor Tratat despre femeile rele denumite vrăjitoare, *apărută în 1490/91.*

Ce reprezintă Blocksberg?

Cel puțin o dată pe an vrăjitoarele și vrăjitorii erau convocați la „locul de dans al vrăjitoarelor“. Conform credinței populare occidentale, aceasta se întâmpla pe 1 mai, noaptea valpurgică. În lucrarea sa din 1669 *Isprava de la Blocksberg,* Johannes Praetorius (1630–1680) a localizat „locul de dans al vrăjitoarelor“ ca fiind Blocksberg. Despre data menționată, Praetorius arăta că în luna mai femeile sunt caraghios de îndrăgostite.

Vrăjitoarele și vrăjitorii treceau vâjâind pe cozi de mătură spre reuniunea de la Blocksberg. Premisa pentru acest zbor al vrăjitoarelor nu era numai bine-cunoscuta mătură cu care plecau în călătorie – într-un mod spectaculos, pe horn –, ci ungerea cu alifia vrăjitoarelor. Abia după ce erau unse, vrăjitoarele obțineau „capacitatea de a zbura“. Pe lângă aceasta, se presupunea că vrăjitoarele și vrăjitorii aveau și capacitatea de a se transforma într-un animal iubit, pentru a reuși să iasă din casă fără să fie observați.

Cum îl venerează vrăjitoarele pe diavol?

Nicăieri fantezia nu a fost lăsată să alerge atât de liberă ca în ceea ce privește reprezentarea sabatului vrăjitoarelor de pe Blocksberg. Ceea ce se petrece acolo este descris spre exemplu de Francisco de Ossuna în lucrarea sa *Flagellum Diaboli (Biciul diavolului)* din 1602: pentru a-l venera pe diavol la „locul de dans“, vrăjitoarele, vrăjitorii și demonii beau și mâncau împreună. Procesele genoveze ale vrăjitoarelor din 1570 l-au determinat pe Johann Jakob Wick să facă următorul desen în cronica

Brocken

Întotdeauna s-a încercat identificarea platoului Blocksberg cu Brocken, cea mai înaltă culme a munților Harz. Cu toate acestea, documentele de la procesele vrăjitoarelor arată că trebuie să fi existat nenumărate astfel de locuri gen Blocksberg. De obicei, ele se aflau în imediata apropiere a locurilor de judecată sau de locuințele pârâților. „Ehrenbürg“ spre exemplu, un munte cu un platou bizar de lângă Ebermannstadt cu capela sa dedicată valpurgiilor, a fost lăsat moștenire drept loc pentru sabatul vrăjitoarelor. Fiecare zonă, fiecare regiune din Europa unde au avut loc procese ale vrăjitoarelor avea un fel de Blocksberg – un loc fermecat și plin de mister.

Un observator curios vede cum se pregătesc vrăjitoarele pentru călătorie, ungându-se cu alifie și ieșind apoi pe horn.

Spre sabat vrăjitoarele călătoreau transformate în animale. Gravură în lemn din cartea despre vrăjitoare a lui Ulrich Molitor.

sa: în centrul adunării vrăjitoarelor, diavolul suprem este așezat pe un tron foarte luxos. Vrăjitorii și vrăjitoarele îngenunchează în fața lui, unii beau. Cel care nu are de-a face chiar atunci cu diavolul său particular face vrăji: o femeie face vrăji pentru a schimba vremea. Cea mai înaltă exprimare a venerării și la care nu se poate renunța este sărutatul diavolului. Vrăjitoarele trebuie să îl sărute în fund pe domnul și stăpânul lor.

Aceste ritualuri și mai ales sărutatul diavolului au schimbat ordinea laică și bisericească. Pe Blocksberg totul pare permis, în societate însă era interzis.

Vrăjitoare venerându-l pe diavol, care stă așezat pe un tron și are chip de țap. Astfel și-a imaginat sabatul vrăjitoarelor Johann Jakob Wick (1522–1588).

Liturghie neagră

De la concepția despre venerarea comună a diavolului până la o liturghie neagră nu mai e decât un pas mic. Așa cum credincioșii îl venerau pe Dumnezeu când mergeau la slujba de duminică, la fel îl omagiau pe diavol și vrăjitoarele, și vrăjitorii, având o liturghie neagră. Aici totul trebuia să fie pe dos: crucea de pe altar stă în cap, în potir nu se află vin ci urină, iar rugăciunile sunt rostite pe dos; preotul satanic îl lăuda pe Satana și îl batjocorea pe Dumnezeu. Celebrarea liturghiei negre a luat o formă precisă abia în secolul al XVII-lea, în timpul proceselor vrăjitoarelor din Würzburg împotriva fețelor bisericești.

Ce este alifia vrăjitoarelor?

O vrăjitoare în vârstă unge cu alifie o vrăjitoare mai tânără.

Nici un alt domeniu din știința vrăjitoriei nu a dat dovadă de atâta fantezie ca ungerea vrăjitoarelor. Pentru producerea acestei alifii – cel puțin așa reiese din acuzațiile judecătorești –, o vrăjitoare avea nevoie înainte de toate de grăsimea unor copii născuți morți sau a unor cadavre de copii îngropați la cimitir. Cadavrele erau puse la fiert în ceaunul vrăjitoresc. Peste grăsime se adăugau alte plante și ingrediente vrăjitorești. Martori oculari au raportat despre presupuse plecări pe horn – vrăjitoarele nu dispăreau cu adevărat, ci cădeau într-o stare asemănătoare somnului. Evenimentele de la sabatul vrăjitoarelor existau doar în vis. Prin urmare, ar fi trebuit ca alifia vrăjitoarelor să conțină componente care să îmbete, să determine pierderea conștienței, așa au presupus mai târziu cercetătorii care s-au ocupat cu studiul vrăjitoriei: acțiunea alifiei se datora unor substanțe puternic otrăvitoare, cum ar fi măselariță, ciumăfaia, scoarță de salcie, degețelul *(digitalis)*, atropina sau mătrăguna *(hyoszyamin)*, care în medicina medievală erau folosite pentru a amorți durerile. Pentru a produce alifia vrăjitoarelor, ar fi trebuit ca vrăjitoarea să aibă o educație profesională foarte bună în domeniul farmacologiei și să dețină o balanță foarte fină și exactă, întrucît dozarea plantelor otrăvitoare hotăra utilitatea sau vătămarea, viața sau moartea.

Din practica vrăjitorilor

În ce constă arta vrăjitorilor?

Bineînțeles că nici pactul cu diavolul și nici renegarea lui Dumnezeu nu sunt suficiente pentru a face vrăji. Trebuia ca vrăjitoarele și vrăjitorii să își aducă propria contribuție. Vrăjitoria este o artă grea: vrăjitoarele și vrăjitorii trebuie să își însușească o parte din această știință foarte complicată. Trebuia ca ei să studieze simboluri și semne secrete, să observe stelele, să stăpânească numeroase formule, pentru a putea invoca spre exemplu un spirit care să îi ajute; era necesar, de asemenea, să cunoască puterea ascunsă a diverselor mijloace pe care le foloseau.

De când se cunoaște scrisul, textele ne relatează despre practici vrăjitorești și despre frica de a fi vrăjit. Totuși, e uimitor faptul că afirmațiile despre ritualuri din magia neagră interzisă sunt întotdeauna foarte generale și imprecise. În loc de aceasta, avem încă din Antichitate rețete și îndrumări foarte detaliate din magia albă permisă care

ÎNȘELĂTORII MAGICE

Realizarea unui cerc magic, arderea unor mirodenii și rostirea în șoaptă a unor formule magice produceau un spectacol expresiv prin intermediul căruia oamenii credincioși și slabi puteau fi ușor impresionați. În secolele al XVII-lea și al XVIII-lea vagabonzii s-au folosit de acest lucru – cei mai mulți dintre ei erau studenți și aveau puține cunoștințe în știința vrăjitorească, dar aveau întotdeauna nevoie de bani. Ei au înscenat astfel de ritualuri, de cele mai multe ori pentru descoperirea unei comori îngropate.

Un necromant încercând să invoce spiritul unui mort într-un cimitir. El nu are voie să părăsească cercul magic.

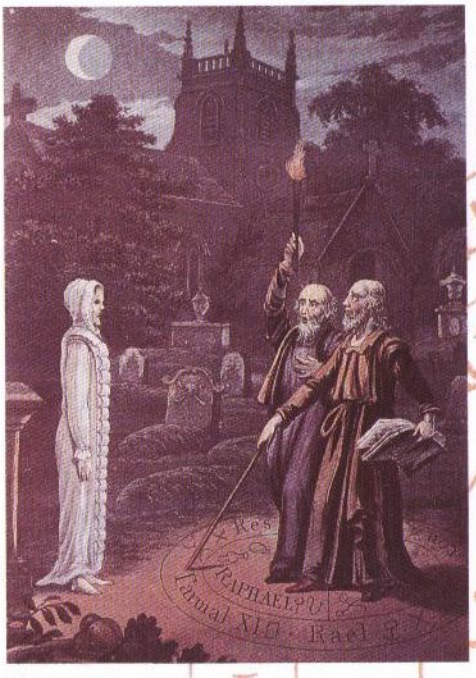

Învăţaţii britanici John Dee şi Edward Kelly invocând spiritul unui mort.

trebuie să îi ajute şi să îi protejeze pe oameni. Din această cauză nu a surprins faptul că magia neagră a fost mereu pasibilă de pedeapsă şi cine voia să trezească suspiciuni provoca daune aproapelui său cu ajutorul vrăjitoriei!

Ce înseamnă invocarea unui spirit?

Drept premisă şi esenţă a întregii arte vrăjitoreşti trecea şi invocarea unui spirit de la care urma să se obţină un ajutor. Acest lucru se petrecea într-un loc consacrat, aflat în apropiere. Foarte îndrăgite erau ruinele, locurile de execuţie sau răspântiile, care s-au potrivit întotdeauna perfect vrăjitoriei. Acolo vrăjitorul trasa un cerc în jurul său pe marginea căruia scria nume secrete de îngeri şi demoni şi desena „caracterele", semne misterioase şi simboluri ale planetelor. Protocoalele judecătoreşti de la procesele vrăjitoarelor menţionează de asemenea că, ocazional, pentru un cerc magic era suficientă o piele de vacă. Pentru a se proteja, vrăjitorul trebuia să rămână în interiorul cercului, altfel el putea fi luat de demonul pe care îl invocase. După aceea el începea să murmure anumite incantaţii. Orice vrăjitor începea adesea

Invocări nereuşite ale spiritelor

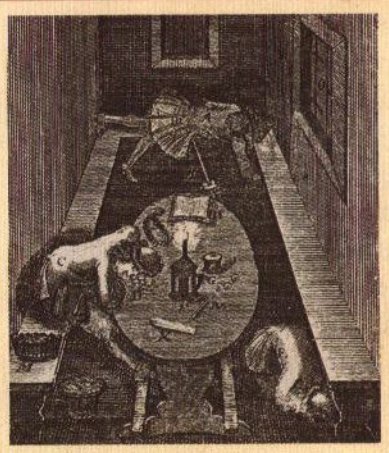

În seara sfântă a anului 1715, studentul Johann Gotthard Weber, ciobanul Hans Friedrich Geßner şi un ţăran pe nume Hans Zenner au încercat să invoce un spirit într-o căsuţă situată într-o podgorie de lângă Jena. El ar fi trebuit să le arate o comoară ascunsă. A doua zi, invocatorii de spirite Geßner şi Zenner au fost găsiţi morţi; supravieţuise doar Weber. Funcţionarii care au întreprins cercetările au găsit diverse ustensile vrăjitoreşti printre care două lucrări despre vrăjitorie, un cordon ombilical uscat, o bucată de blană de nevăstuică şi o amuletă de alamă cu semne magice. Vrăjitorii de ocazie se gândiseră chiar şi la unul dintre cele mai importante mijloace vrăjitoreşti: câteva picături de sânge menstrual. Cu toate acestea, ei nu au găsit comoara şi ustensilele vrăjitoreşti nu i-au ajutat contra fumului gros din cameră scos de soba de cărbuni. Geßner şi Zenner s-au sufocat din cauza fumului. Autorităţile nu au permis ca morţii să aibă parte de o înmormântare creştinească. Cadavrele lor au fost duse la spânzurătoare şi acolo au fost „aruncate într-o groapă adâncă". „Tragedia din noaptea de Crăciun de la Jena" a stârnit senzaţie în toată Europa.

cu numele zeilor „Tetragrammaton, Adonai Agla, Jehova". O formulă care trecea drept deosebit de eficace era „Generals–Citation Mosis dintre toate spiritele", care suna în următorul fel: „Ahzeraaye comitejon Sede leji thomas Sasmagata by ul ycos Joua Eley Zawaym". Deși nu au sens, cuvintele par să fie pline de mister, iar demonul așteptat pentru a ajuta trebuie să le înțeleagă. Astfel de formule magice de invocare ne-au fost transmise într-o mai mare măsură abia din secolul al XVIII-lea, când vânătoarea de vrăjitoare s-a terminat în cele din urmă, iar cu timpul s-a risipit și credința în vrăjitoare, și în magicieni.

Producerea unei figurine dintr-un material care poate fi distrus ușor, cum ar fi ceara sau argila, pentru a realiza o vrajă cu imagini.

Când spiritul își făcea apariția, vrăjitorul îi comunica intențiile sale. Cercurile magice pentru invocarea vreunui demon se întâlnesc mai ales în legătură cu necromanția, invocarea spiritului unui mort, cu scopul de a obține răspunsuri despre ceea ce urmează să se întâmple. Necromanția, care trece drept cea mai periculoasă dintre practicile din domeniul magiei negre, a fascinat numeroși învățați, întrucât spiritele erau obligate să răspundă la toate întrebările puse de vrăjitor. Cercul magic mai era folosit și pentru a afla de la spiritul invocat unde anume este îngropată vreo comoară.

Ce este o vrajă cu imagini?

Vraja cu imagini servește la înțelegerea dintre un vrăjitor și spiritul care îl ajută. Vrăjitorul confecționează o imagine dintr-un material care poate fi distrus destul de ușor, cum ar fi argila, ceara, aluatul sau hârtia. Apoi, pe acea reprezentare imagistică vrăjitorul scrie eventual numele persoanei pe care vrea să o vrăjească, murmură formule magice și înțeapă figura cu un ghimpe sau cu un cuțit. După aceea, el poate să o distrugă fie cu ajutorul apei, fie cu al focului. Astfel îi arată el ajutorului demonic cine și cum trebuie să fie influențat. Vraja în care se folosesc imagini e o acțiune simbolică, la fel ca orice altă practică vrăjitorească. Doar vătămarea figurii nu poate fi utilă în nici un fel. Vrăjitorul care folosea imagini miza de multe ori pe

Omulețul Atz

În timpul unor săpături la Köln, arheologii au făcut o descoperire senzațională: o figurină medievală din ceară în al cărei șold stâng era înfipt un cui. În Germania, astfel de figurine vrăjitorești sunt denumite „omuleții Atz". Această figurină ar putea fi un astfel de omuleț Atz, dar ar mai putea reprezenta și figura unui evreu, făcută în bătaie de joc.

Ustensile vrăjitorești

Pe vremuri se credea că în păr, în unghiile tăiate, în cordonul ombilical și chiar în secrețiile corporale – cum ar fi saliva, sângele menstrual, urina sau excrementele – se păstrează o parte din omul respectiv. Dacă un vrăjitor reușea să intre în posesia acestor lucruri, atunci era în stare să își exercite puterea asupra omului respectiv. Magia se bazează pe un sistem logic, adică trebuie să fie garantat că vraja își va atinge în realitate victima. În cazul vrăjilor care foloseau imagini, vrăjitoarele și vrăjitorii scriau numele victimei pe reprezentarea persoanei respective. Erau suficiente doar lucruri care luaseră contact cu corpul său, ca bucăți din îmbrăcămintea lui sau pământul care putea fi luat dintr-un loc unde acea persoană călcase cu puțin înainte, urma întipărindu-i-se pe locul respectiv. Băștinașii australieni presărau pietricele ascuțite sau cioburi mici de sticlă în urma lăsată în pământ de vreun dușman.

LEGAREA UNEI PERSOANE

O istorie aproape la fel de lungă ca a vrăjilor care folosesc imagini are și concepția că o persoană poate fi legată, adică își poate pierde virilitatea prin facerea unui nod și rostirea unei formule magice. În Babilon, cuvântul folosit pentru „vrăjitor" (kasapu), însemna inițial „a lega", iar în Vechiul Testament vrăjitoarea este desemnată drept aceea „care leagă toate firele" *(m'kashshefa)*. Se credea că vrăjitorii înnodau șireturile pentru a strânge corpul victimei și astfel anumite funcții ale corpului „paralizau" pur și simplu. Înainte de toate, trebuia ca părțile deschise ale corpului să fie închise și astfel să fie împiedicate procrearea și nașterea copiilor. Legarea unei persoane se referă așadar la domeniul mai larg privind vraja fertilității. Căsătoria unei perechi reprezenta o cauză îndrăgită de vrăjitoare, deoarece în felul acesta se putea păși în domeniul halucinației.

acest lucru: se credea că, folosind imaginile și cu ajutorul vrăjilor, se puteau provoca boli sau chiar moarte, se putea câștiga dragostea femeilor, sau se putea constrânge un hoț să aducă înapoi ceea ce a furat.

Nici o practică vrăjitorească nu are o istorie atât de lungă și nu s-a răspândit la fel ca vraja cu imagini. O întâlnim în cultura antică mesopotamiană, precum și în cultul Voodoo din Haiti.

Ce este o vrajă de dragoste?

Dacă vrăjitoarele și vrăjitorii vor să îi determine pe ceilalți oameni să se iubească, atunci ei trebuie să realizeze o vrajă de dragoste. Se presupune că, dacă erau într-o dispoziție bună, ei chiar rezolvau problemele de dragoste. Se crede, de asemenea, că ar fi putut să-i facă pe oameni să nu se iubească, dacă făceau vrăji pentru impotență, sau puteau provoca discordie între parteneri.

Un rol deosebit în realizarea unei vrăji de dragoste îl juca vrăjitorul care folosea imagini. La Paris, în secolul al XIV-lea, domnișoara Macette a încercat să-și aducă înapoi iubitul. Ea și-a procurat ceară și păcură, a modelat din ele un Lucifer sub forma unui copil pe care l-a băgat într-un cazan cu apă clocotind, așezat pe un snop mic de paie. În același timp, înțepa în permanență cu ace un broscoi. La început, acțiunea ei a fost încununată de succes. Tânărul pe care îl adora s-a întors la ea, dar, mai târziu, a denunțat-o autorităților. În anul 1390/91,

Figurina de ceară a unui copil plutește în apă fierbinte. Macette încearcă să-și aducă iubitul înapoi cu ajutorul vrăjilor.

Macette a fost adusă în fața judecătorilor pentru vrăjitorie. Un alt raport povestește despre episcopul francez Guichard de Troyes, care a fost arestat în 1309. El a fost suspectat că a încercat să o determine pe regina Ioana de Navarra să se îndrăgostească de el. Însă aceasta l-a respins, iar el, de furie, i-a aruncat figurina în foc și în felul acesta i-a provocat moartea. Guichard a fost totuși achitat după o discuție între patru ochi cu papa Clemens al V-lea.

Magicienii care se ocupau cu vrăjile de dragoste și de fertilitate au în spate o lungă istorie. Sumerienii aveau descântece pe care le numeau *ša-zi-ga,* ceea ce în traducere înseamnă „inimă preaslăvită". În Grecia antică și la Roma vrăjile de dragoste erau foarte răspândite.

Din arsenalul acestora făceau parte și băuturile de dragoste. Se vorbea de capacitatea anticilor de a prepara astfel de „licori" care aveau puterea de a influența sentimentele altor oameni.

Cum se poate schimba vremea?

Înainte chiar de a începe vânătoarea de vrăjitoare, cu secole în urmă, magicienii erau mereu acuzați că făceau vrăji pentru a schimba vremea. Se credea că ei dețin puteri să distrugă recoltele, să scufunde corăbiile sau să aducă pagube dușmanilor. Și în cadrul viitoarelor procese, „vraja

Hocus pocus

„Hocus pocus" sau „hocus pocus fidibus" trecea drept o formulă vrăjitorească. Cuvintele latinești *hoc est enim corpus meum* („acesta este corpul meu"), spuse de preot în timpul serviciului divin, făceau să se transforme pâinea în trupul lui Hristos. Pentru oamenii care nu cunoșteau latina, această formulă trebuie să fi sunat a cuvinte vrăjitorești. Și pentru că nu le înțelegeau corect, a rezultat de aici „hocus pocus".

Băuturi de dragoste

Nici până astăzi nu s-a aflat ce ingrediente conțineau băuturile de dragoste. Declarațiile făcute în timpul proceselor cu privire la elementele care le alcătuiau nu sunt demne de crezut, deoarece erau obținute prin tortură. Astfel, în 1323, a fost arsă pe rug în Irlanda Petronilla de Meath. Ea ar fi preparat băuturi de dragoste din carne de vidră, păianjeni, buruieni *(Potentilla)* și creier de copil nebotezat. Indicații „serioase" despre cum se obține o băutură de dragoste ne-a lăsat astrologul Helvig Dieterich, care în 1627 se afla la Strasburg. El recomanda cultivarea și culegerea de plante sub constelațiile cele mai favorabile. Astfel, măselariță *(Helleborus niger)* trebuia culeasă cu mâna dreaptă de o tânără vrăjitoare desculță, îmbrăcată în alb, dar ținută apoi numai cu mâna stângă, și nu se tăia niciodată. Verbina *(Verbena officinalis)* se culegea numai atunci când nici soarele și nici luna nu se aflau pe cer, iar crenguțele de vâsc nu puteau fi tăiate decât la 6 zile după ce era lună nouă. Astfel de indicații existau și pentru producerea de amulete.

Plantele medicinale reprezentau cea mai importantă componentă a artei medievale pentru vindecarea diferitelor boli și de aceea erau cultivate în grădinile mănăstirilor.

privind schimbarea vremii“ era o imputare curentă, uzuală, adusă vrăjitoarelor, specificându-se că ele pregăteau o băutură fermecată din șerpi și dintr-un animal fabulos, care ar fi arătat ca un cocoș cu o coroniță deasupra capului, și din alte ingrediente mai mult sau mai puțin apetisante. Cu ajutorul acesteia, vrăjitoarele puteau produce furtuni, căderi de grindină etc.

Vrăjile făcute cu scopul de a schimba vremea nu reușeau întotdeauna să-și atingă scopul. Deosebit de pricepuți în acest domeniu, adevărați profesioniști, erau socotiți laponii din extremitatea nordică a Europei, despre care nu s-au știut prea multe amănunte până în secolul al XVII-lea. Se spunea că ei le vindeau marinarilor frânghii înnodate care le aduceau vânt favorabil când erau pe mare.

Încet-încet, vrăjitoarele au ajuns la realizări impresionante și în ținuturile sudice. Judecătorii în fața cărora a fost adusă Anna Neumann din Wasserleonburg i-au imputat că într-un colț al camerei ei strălucea soarele, în timp ce în altul ploua și cădea grindină.

Vrăjitoare pregătind un amestec vrăjitoresc din șerpi și șopârle pentru a atrage furtuni și grindină. Gravură în lemn colorată din lucrarea lui Ulrich Molitor despre vrăjitoare.

CLOPOTELE

Pentru a se apăra de vreme rea și de vrăjitorii, se băteau clopotele la biserică. Se credea că larma stârnită de acestea avea menirea să alunge demonii. În zonele cu populație predominant catolică, se bat și astăzi clopotele atunci când sunt furtuni puternice, dar nimeni nu se mai gândește în acele momente la vrăjitorii. Omul caută în continuare protecție la o forță superioară atunci când se simte neajutorat în fața naturii.

Marinari primind o sfoară înnodată de la un producător de amulete: dacă nava naviga pe o mare prea liniștită, trebuia desfăcut unul dintre noduri pentru a aduce briza.

În magazinul vrăjitoarelor

Să însoțim o vrăjitoare când își procură ingredientele necesare și să ne imaginăm simplu un magazin într-o pivniță. Este o dezordine totală, aglomerație, este plin de rafturi și cutii, buruieni și rădăcini miraculoase, vase cu alifii și băuturi de dragoste. Se găsesc aici cărți pentru vrăjitorii, amulete, cărți de tarot și globuri de cristal, animale uscate, mături și vătraie. O vrăjitoare adevărată poate să se deplaseze la sabatul vrăjitoarelor pe un corn de inorog. Din păcate, astfel de magazine nu au existat niciodată și buruienile vindecătoare se vindeau în farmacii. Ideea nu este însă complet greșită dacă ne referim la America Latină sau la cartierul mexican din Los Angeles. Și astăzi se vând aici pe sub tejghea sau chiar pe deasupra tot felul de obiecte de vrăjitorie, de la cranii de maimuță, șerpi uscați, buruieni și rădăcini până la lichide pline de secrete.

Ustensilele vrăjitoarelor

1. **Mături şi vătraie** în diferite forme.
2. **Aparat de distilat** pentru obţinerea alcoolului, baza diferitelor tincturi.
3. Băutură de dragoste **„Philtrum“** importantă în vraja de dragoste.
4. Steaua în 5 colţuri **(„pentagrama“),** care trebuia să apere printre altele de vrăji şi pagube.
5. Steaua în 6 colţuri **(„hexagrama“)** folosită deseori ca amuletă.
6. **Păpuşă** utilizată la vraja cu imagini.
7. **Salamandrele** sting focul, **broaştele** şi **şerpii** sunt ingrediente pentru diferite băuturi vrăjitoreşti.
8. **Coralii** îndepărtează demonii care ameninţă copiii.
9. **Mâna mumificată** ca ingredient pentru numeroase medicamente.
10. **Alifie protectoare** care vindecă rănile şi îndepărtează duşmanul.
11. **Inorogul,** de fapt colţul de narval, trece drept ingredient vrăjitoresc.
12. **Cristalul de munte** e folosit împotriva afecţiunilor oculare, **granatul** întăreşte inima, **lapislazuli** lecuieşte melancolia şi febra.
13. **Rădăcina de mătrăgună** care are formă umană e unul dintre cele mai îndrăgite mijloace vrăjitoreşti.
14. **Jocul de tarot** cu 78 de cărţi serveşte la aflarea viitorului.
15. **Alifia vrăjitoarelor** este indispensabilă pentru zborul acestora.

Ce sunt semnele magice și pătratele?

Deoarece vrăjitorii și vrăjitoarele nu aveau nici un concurent care să îi poată privi peste umăr, ei și-au creat propriul alfabet cu semne pline de mister, unele dintre acestea asemănătoare planetelor din astrologie, altele literelor din alfabetul ebraic sau semnelor folosite de alchimiști. În credința populară, folosirea unor astfel de simboluri magice făcea ca vrăjitoria să fie o știință plină de mister, în timp ce aceia care o practicau aparțineau unei alianțe secrete. Două combinații de semne se întâlnesc frecvent. Pentru formula de dispariție se folosea o serie de litere sau cifre aplicate de sus în jos. Formula magică suna astfel: să luăm ca exemplu cuvântul INCIPIT (în limba latină acest termen înseamnă „începe") care prin pronunțare determina îndepărtarea bolii, sau, în funcție de intenția magicianului, diminuarea puterii de viață a victimei vrăjite.

„Medalia Luna" cu pătratul numerelor se bănuiește că datează din secolul al XVIII-lea.

Un sul vrăjit din secolul al XIX-lea care conține o serie de semne pentru amulete, printre care și formula SATOR AREPO.

Mult mai complicate sunt pătratele magice. Cea mai cunoscută este formula SATOR AREPO, a cărei importanță a rămas până în ziua de astăzi un mister. Există încă multe alte noțiuni neclarificate. Aceasta ar reprezenta de fapt arta aritmeticii cu litere.

Prin producerea de amulete, învățații din Evul Mediu târziu și din Epoca Modernă timpurie își asigurau o pâine.

Pompierul magic

Formula SATOR AREPO a fost renumită în întreaga lume antică târzie și cel mai vechi exemplu cunoscut până în prezent a fost descoperit într-o casă din anul 79 d.Hr. scoasă la iveală în orașul Pompei după ce acesta a fost dezgropat de sub cenușa care l-a acoperit în urma erupției vulcanului Vezuviu. Amuleta avea puterea să apere împotriva vrăjilor sau a turbării. Se aruncau în foc bucăți de lemn cu inscripția magică pentru a stinge incendiul.

Ce înseamnă cabala?

Ce înseamnă cabala știe numai un cabalist, și poți să fii cabalist numai dacă te naști cabalist. Astfel a afirmat un important filosof evreu. Cuvântul cabala înseamnă „moștenire" și se referă la învățătura iudaică dezvoltată începând din secolul al XII-lea în sudul Franței și în Germania, conform căreia forțele divine se împart în patru lumi și în zece sfere, iar cunoașterea acestora poate să îl aducă pe Dumnezeu mai aproape.

În cărțile vrăjitorești, pe amulete, în cercurile magice sau pe bilețelele protectoare scrise de mână întâlnim în mod regulat numele Domnului în limba ebraică JHWH (Jahwe) care, din cauza faptului că are numai patru litere, a fost denumit și Tetragrammaton. Mai găsim și numeroase nume iudaice de îngeri, cât și unele dintre literele alfabetului ebraic, care la prima vedere par să nu aibă nici un sens.

Din secolul al XVI-lea învățații creștini încep și ei să se intereseze de scrierile cabalistice, cum ar fi *Sefer ha-Sohar (Cartea splendorii)* – nu în cele din urmă din cauza particularității alfabetului ebraic. Litera A latină este A și nimic altceva. Litera א ebraică (aleph) poate fi citită atât ca A, cât și ca cifra 1. Și așa se merge mai departe: ב (beth) este B și 2, ג (gimel) este G și 3, י (jod) este J și 10, ק (qoph) este q și 100 etc. De aici cabaliștii au dezvoltat tehnici de citire denumite „gematrie" sau „notarikon".

Această amuletă cabalistică provine din Olanda, din secolul al XVII-lea, și era folosită împotriva deochiului.

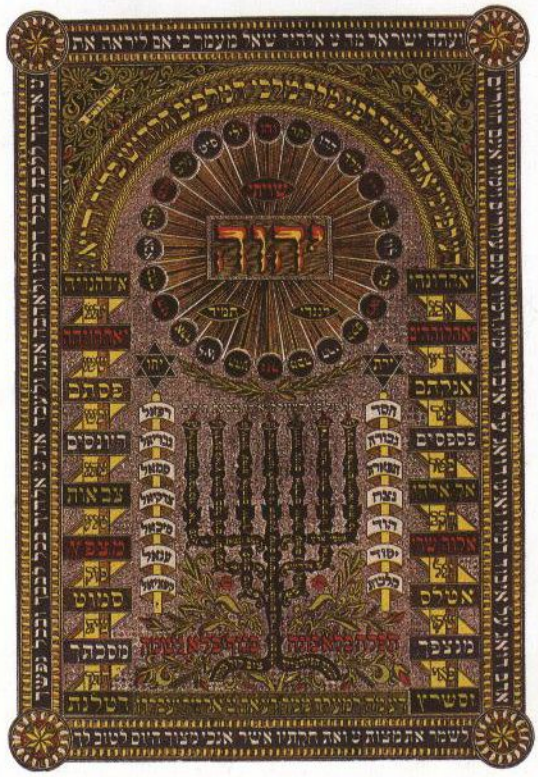

Orașul Safed din nordul Israelului este considerat orașul cabaliștilor. Aici au apărut textele oculte din care a fost extrasă această filă.

Se calculează valoarea cifrelor unui cuvânt (sau a unei propoziții) și se caută un alt cuvânt (sau o altă propoziție) cu aceeași valoare. Se caută apoi legătura secretă dintre cele două cuvinte (sau propoziții) pentru a se pătrunde cât mai adânc în secretul noțiunii. Se considera că prin intermediul acestei mistici a cifrelor se putea acumula experiență folosind numele pline de secrete ale zeilor. Cine reușea acest lucru era la fel de puternic ca un zeu și era în măsură să ajungă până la creație, devenind cel mai puternic vrăjitor al lumii. Totuși, pentru cei mai mulți dintre oameni, literele ebraice erau însemne străine pline de mister și din acest motiv eficiente din punct de vedere magic.

Biletul magic

Nu trebuie neapărat să înveți ebraica pentru a-ți crea un sistem secret de cifre. Poți să înlocuiești pur și simplu litera A cu cifra 1, litera B cu cifra 2 ș.a.m.d. Să luăm de exemplu suma cuvântului BANCA = 2+1+14+3+1 = 21, și să căutăm apoi un alt cuvânt la care se obține același rezultat. Acum încearcă să vezi dacă între cele două noțiuni există vreo asemănare. Deoarece oricine poate avea această idee, poți să cauți ceva mai complicat, cu alte cuvinte să nu începi cu A=1, ci să iei alfabetul în sens invers, deci Z=1, Y=2, X=3 și așa mai departe. Cu aceasta însă nu vei fi nici cabalist, nici vreun vrăjitor de renume mondial. Dar în felul acesta poți trimite scrisori cifrate.

Ce sunt semnele magice și pătratele?

Deoarece vrăjitorii și vrăjitoarele nu aveau nici un concurent care să îi poată privi peste umăr, ei și-au creat propriul alfabet cu semne pline de mister, unele dintre acestea asemănătoare planetelor din astrologie, altele literelor din alfabetul ebraic sau semnelor folosite de alchimiști. În credința populară, folosirea unor astfel de simboluri magice făcea ca vrăjitoria să fie o știință plină de mister, în timp ce aceia care o practicau aparțineau unei alianțe secrete. Două combinații de semne se întâlnesc frecvent. Pentru formula de dispariție se folosea o serie de litere sau cifre aplicate de sus în jos. Formula magică suna astfel: să luăm ca exemplu cuvântul INCIPIT (în limba latină acest termen înseamnă „începe“) care prin pronunțare determina îndepărtarea bolii, sau, în funcție de intenția magicianului, diminuarea puterii de viață a victimei vrăjite.

„Medalia Luna“ cu pătratul numerelor se bănuiește că datează din secolul al XVIII-lea.

Un sul vrăjit din secolul al XIX-lea care conține o serie de semne pentru amulete, printre care și formula SATOR AREPO.

Mult mai complicate sunt pătratele magice. Cea mai cunoscută este formula SATOR AREPO, a cărei importanță a rămas până în ziua de astăzi un mister. Există încă multe alte noțiuni neclarificate. Aceasta ar reprezenta de fapt arta aritmeticii cu litere.

Prin producerea de amulete, învățații din Evul Mediu târziu și din Epoca Modernă timpurie își asigurau o pâine.

POMPIERUL MAGIC

Formula SATOR AREPO a fost renumită în întreaga lume antică târzie și cel mai vechi exemplu cunoscut până în prezent a fost descoperit într-o casă din anul 79 d.Hr. scoasă la iveală în orașul Pompei după ce acesta a fost dezgropat de sub cenușa care l-a acoperit în urma erupției vulcanului Vezuviu. Amuleta avea puterea să apere împotriva vrăjilor sau a turbării. Se aruncau în foc bucăți de lemn cu inscripția magică pentru a stinge incendiul.

Ce înseamnă cabala?

Ce înseamnă cabala știe numai un cabalist, și poți să fii cabalist numai dacă te naști cabalist. Astfel a afirmat un important filosof evreu. Cuvântul cabala înseamnă „moștenire" și se referă la învățătura iudaică dezvoltată începând din secolul al XII-lea în sudul Franței și în Germania, conform căreia forțele divine se împart în patru lumi și în zece sfere, iar cunoașterea acestora poate să îl aducă pe Dumnezeu mai aproape.

În cărțile vrăjitorești, pe amulete, în cercurile magice sau pe bilețelele protectoare scrise de mână întâlnim în mod regulat numele Domnului în limba ebraică JHWH (Jahwe) care, din cauza faptului că are numai patru litere, a fost denumit și Tetragrammaton. Mai găsim și numeroase nume iudaice de îngeri, cât și unele dintre literele alfabetului ebraic, care la prima vedere par să nu aibă nici un sens.

Din secolul al XVI-lea învățații creștini încep și ei să se intereseze de scrierile cabalistice, cum ar fi *Sefer ha-Sohar (Cartea splendorii)* – nu în cele din urmă din cauza particularității alfabetului ebraic. Litera A latină este A și nimic altceva. Litera א ebraică (aleph) poate fi citită atât ca A, cât și ca cifra 1. Și așa se merge mai departe: ב (beth) este B și 2, ג (gimel) este G și 3, י (jod) este J și 10, ק (qoph) este q și 100 etc. De aici cabaliștii au dezvoltat tehnici de citire denumite „gematrie" sau „notarikon". Se calculează valoarea cifrelor unui cuvânt (sau a unei propoziții) și se caută un alt cuvânt (sau o altă propoziție) cu aceeași valoare. Se caută apoi legătura secretă dintre cele două cuvinte (sau propoziții) pentru a se pătrunde cât mai adânc în secretul noțiunii. Se considera că prin intermediul acestei mistici a cifrelor se putea acumula experiență folosind numele pline de secrete ale zeilor. Cine reușea acest lucru era la fel de puternic ca un zeu și era în măsură să ajungă până la creație, devenind cel mai puternic vrăjitor al lumii. Totuși, pentru cei mai mulți dintre oameni, literele ebraice erau însemne străine pline de mister și din acest motiv eficiente din punct de vedere magic.

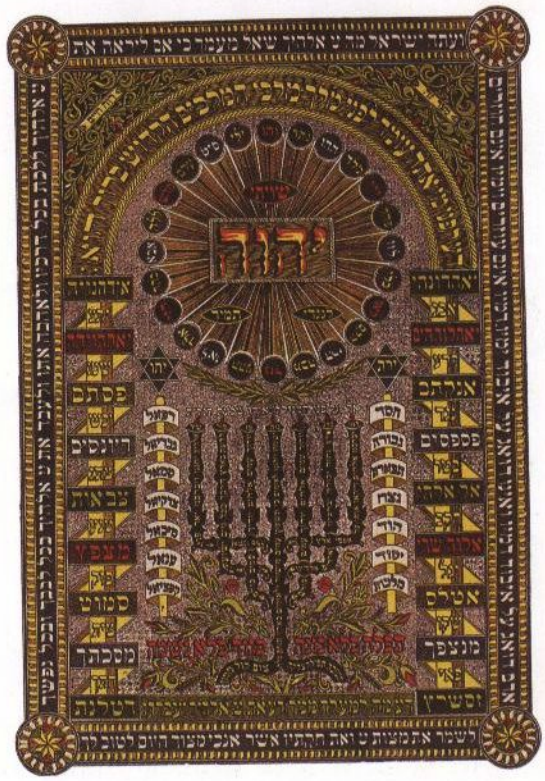

Orașul Safed din nordul Israelului este considerat orașul cabaliștilor. Aici au apărut textele oculte din care a fost extrasă această filă.

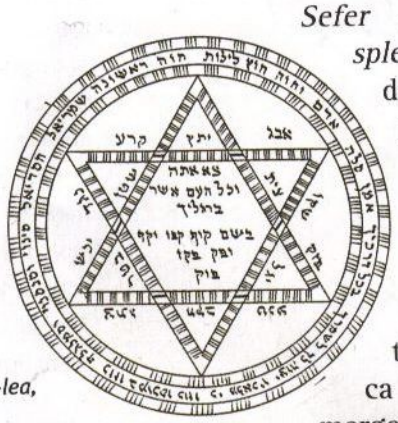

Această amuletă cabalistică provine din Olanda, din secolul al XVII-lea, și era folosită împotriva deochiului.

Biletul magic

Nu trebuie neapărat să înveți ebraica pentru a-ți crea un sistem secret de cifre. Poți să înlocuiești pur și simplu litera A cu cifra 1, litera B cu cifra 2 ș.a.m.d. Să luăm de exemplu suma cuvântului BANCA = 2+1+14+3+1 = 21, și să căutăm apoi un alt cuvânt la care se obține același rezultat. Acum încearcă să vezi dacă între cele două noțiuni există vreo asemănare. Deoarece oricine poate avea această idee, poți să cauți ceva mai complicat, cu alte cuvinte să nu începi cu A=1, ci să iei alfabetul în sens invers, deci Z=1, Y=2, X=3 și așa mai departe. Cu aceasta însă nu vei fi nici cabalist, nici vreun vrăjitor de renume mondial. Dar în felul acesta poți trimite scrisori cifrate.

Ce sunt cărțile vrăjitorești?

Cărțile vrăjitorești au fost indispensabile pentru vrăjitorie. Ele conțineau formule magice care determinau un spirit să aducă iubire oamenilor, să facă untul să rânceczească, să prindă hoții, să găsească comori, să facă obiectele să plutească în aer sau să vadă ce se va întâmpla în viitor. În aceste scrieri descoperim numele lui Dumnezeu scris într-un mod secret, dar deosebit de eficient și numele îngerilor buni sau răi, acestea trebuind să conducă la întărirea formulei magice, dar întâlnim și numeroase invocări și rugăciuni împotriva tuturor bolilor posibile, împotriva insectelor din locuință și împotriva mamelor vitrege și rele. De regulă, se găsesc aici și semne care au un sens numai pentru vrăjitori, explicații privind puterea pietrelor, metalelor și plantelor, ca și indicații cu privire la „termeni" cum ar fi noaptea lui Hristos sau a lui Ioan, care erau necesare pentru acțiunile magice. Vrăjitoria este o știință în sine.

Conform reprezentărilor populare, cărțile de vrăjitorie aveau un caracter atât de secret încât aproape nimeni nu știa unde sunt păstrate. Se credea că s-ar afla în cele mai ascunse arhive de la Vatican, la Roma, sau închise în biblioteca universitară de la Wittenberg. Scrierile vrăjitorești se cunoșteau numai din povești.

Abia la sfârșitul secolului al XVII-lea au apărut scrieri vrăjitorești traduse din limba latină, cum ar fi următoarele exemple datând din 1686 – *Semiphoras și masca amforas Salomonis Regis, Claviculae Salomonis* și *Sigilla Salomonis* care îi sunt atribuite înțeleptului rege Solomon.

Nu ne surprinde faptul că scrierile

Trei pagini dintr-un manual vrăjitoresc din prima jumătate a secolului al XIX-lea cu indicații cum să devii puternic, cum să alini durerile de dinți sau cum să devii invizibil: „Taie urechea dreaptă de la o pisică neagră, ruleaz-o sub forma unui degețel și ține-o 3 zile în laptele unei vaci negre, apoi mai adaugă un degețel... Astfel nu te va mai putea vedea nimeni."

Cărticica lui Romanus *se numără printre cele mai răspândite cărți cu indicații vrăjitorești din secolul al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea. Conține formule magice și invocații pentru orice situație de criză.*

Limba latină pentru ucenicii vrăjitori

Puținele indicații vrăjitorești transmise din Evul Mediu și din secolele ce au urmat sunt fără excepție în limba latină. Aceasta pentru că în 1256 regele Alfons de Castilia a dispus traducerea din limba arabă în limba latină a temutei *Picatrix*. Dacă o vrăjitoare dorea ca vrăjile ei să reușească, ea trebuia să cunoască foarte bine nu numai latina, dar și limbile greacă și ebraică. Femeile neinstruite, care începând din secolul al XVI-lea au ajuns în fața tribunalului ca vrăjitoare, nu știau nici să scrie, nici să citească.

Violențele faustice întâlnite în iad, cu indicații privind invocarea unui spirit ajutător, *Santinela* și *Cărțile lui Gertrude* sau populara *Cărticică a lui Romanus* s-au răspândit în Germania abia după 1700. Aceasta deoarece în această perioadă se apropia de sfârșit iluzia referitoare la vrăjitoare: mai înainte, posesia unei cărți vrăjitorești nu constituia doar o dovadă de prostie, ci reprezenta un pericol mortal.

Cea mai populară carte de vrăjitorie a rămas până astăzi un mister, necunoscându-se absolut nimic legat de apariția ei. Este vorba de cartea a 6-a și de cartea a 7-a a lui Moise, care au fost descoperite abia în 1797. Întemeietorul religiei, Moise, a scris primele cinci cărți ale Vechiului Testament, dar despre celelalte opere învățații din Evul Mediu nu au știut nimic. Fără îndoială că „papirusurile grecești" din secolul al III-lea d.Hr. menționează o scriere cu titlul *Zeu/zei. Cartea sfântă, denumită Monas* sau *Cartea adevărată a lui Moise cu nume divin.* În Antichitatea târzie, Moise era considerat vrăjitor și autorul unor lucrări vrăjitorești; această idee s-a pierdut însă în perioada următoare.

Care este proveniența baghetei magice?

În concepția noastră, un vrăjitor fără baghetă magică nu este un vrăjitor adevărat. El rostește formulele magice „Simsalabim" sau „Hocus pocus", atinge cu bagheta magică un obiect, de exemplu o pălărie, și de sub el apare un iepuraș. În istoria vrăjitoriei, bagheta magică joacă un rol destul de important. Încă din Antichitate, Moise era considerat magician și dispunea de o baghetă magică. Cheia soluției se găsește în Vechiul Testament care amintește de o serie de „bucăți din arta vrăjitorească" a lui Moise. Moise i-a cerut lui Aaron să își arunce bagheta în fața faraonului, unde aceasta s-a transformat într-un șarpe și a înghițit baghetele vrăjitorilor egipteni transformate în șerpi (Exodul 7, 8-12). La această poveste fac referire învățații Evului Mediu și cei din Epoca Modernă timpurie.

O vrăjitoare fierbându-și supa magică după o rețetă dintr-o carte de vrăjitorie.

Ce sunt rugăciunile şi incantaţiile?

Cu ajutorul rugăciunilor şi al incantaţiilor ne apărăm împotriva răului; ele pot ajuta însă şi la tratarea unor boli. Ele suplinesc „magia naturală" a femeilor şi bărbaţilor înţelepţi la care se mai recurge încă şi astăzi în multe locuri.

Aceasta explică, de asemenea, faptul că, în opoziţie cu formulele magice şi cu invocaţiile interzise pentru că erau folosite pentru a aduce pagube, acestea au fost traduse încă din Evul Mediu timpuriu. Ele încep cu formule magice din secolul al X-lea. Pentru vindecarea bolilor de ochi se recurgea la o formulă magică din Regensburg din secolul al XI-lea. În secolul al XII-lea exista la Paris o rugăciune împotriva teniei, de care sufereau în acea perioadă foarte mulţi oameni, dar în primul rând copiii. Se considera pe atunci că orice boală, cum ar fi durerea de dinţi, este provocată de un vierme care aduce dureri prin mişcările lui în corpul omului.

Forma rugăciunilor şi a incantaţiilor era unitară. Ele începeau de cele mai multe ori cu o povestire, o legendă despre Isus, care pribegea prin lume împreună cu discipolii săi. Urma apoi motivul pentru care se rostea rugăciunea: vraja, boala sau numai înlăturarea unui neg supărător. Rugăciunea se încheia cu *Tatăl nostru*. Aceasta arată cu totul altfel decât vrăjitoria, şi trebuie spus că formulele cunoscute proveneau din cele bisericeşti oficiale, cu o deosebire: misiunea era preluată de la preot de un laic care rostea o rugăciune pentru o casă bântuită de diavol sau de spirite. Dar deoarece oamenii simpli credeau că o cusătură dublă ţine mai bine decât una simplă, ei spuneau formulele de mai multe ori, de regulă de trei ori. Se considera că cifra 3 era una bună şi aducea noroc. Prin aceasta, rugăciunile şi incantaţiile aveau un caracter de obligativitate, de constrângere, deci vrăjitoresc.

Cine posedă o sticluţă cu pietre semipreţioase sub forma unei amulete va avea întotdeauna bani, consideră sud-americanii.

Amuletă din bronz cu pentagrame, hexagrame şi mai multe cercuri concentrice, care conţin, printre altele, numele Domnului şi însemne cabalistice, cum ar fi AGLA.

Amulete

Amuletele nu sunt simple medalioane. Ele trebuie să-l apere pe purtător de nenoroc. Ele pot servi şi unui alt scop, cum ar fi să-i dea putere sau sănătate. Amuletele sunt confecţionate din diferite materiale şi au forme diverse. Mult timp oamenii au crezut că potcoavele de mici dimensiuni sau dinţii îi pot apăra de vrăjitorie. Astăzi se poartă pe scară largă pietre semipreţioase ca aducătoare de noroc.

Această amuletă-săculeţ în care se află o bucăţică din cordonul ombilical al unui nou-născut provine din Grecia.

Cum ne apărăm în faţa vrăjitoriei?

Pantoful vrăjit, *gravură din lucrarea lui Ulrich Molitor despre vrăjitoare* De lamiis et phitonicis mulieribus, *din 1489.*

Lista nelegiuirilor comise de vrăjitoare şi vrăjitori este lungă. Ele îşi puteau atinge victimele pretutindeni şi în orice moment cu blestemele lor, puteau să le distrugă bunurile şi chiar să le omoare. Se considera că vrăjitoria era la fel de periculoasă ca şi ciuma, holera sau rujeola.

Pentru creştini, o viaţă trăită în frica lui Dumnezeu era cea mai importantă protecţie împotriva vrăjitoriei. Cine mergea cu regularitate la biserică şi se împărtăşea, dar mai ales cine spunea *Crezul,* acela nu numai că era apărat în faţa practicilor vrăjitoreşti, dar asupra lui nu plana nici o bănuială că ar putea fi vrăjitor sau vrăjitoare.

În viaţa de toate zilele, oamenii se apărau împotriva vrăjitoriei folosind tot felul de mijloace: amulete, obiecte sfinţite, imagini sau bileţele cu formule pentru asigurarea protecţiei. Apa sfinţită şi tămâia protejau, de asemenea, împotriva vrăjitoriei. Pentru a ţine vrăjitoarele la distanţă de casă, spaniolii ajunşi în Statele Unite îngenuncheau şi spuneau de trei ori cu voce scăzută următoarea rugăciune: „Patru colţuri are casa mea, patru îngeri care o iubesc, Luca, Marcu, Ioan şi Matei. Fugiţi, voi, vrăjitoare şi vrăjitori, fugi şi tu, omule negru. În numele Tatălui, al Fiului şi al Sfântului Duh."

În Scoţia se credea că pe 31 octombrie, de Halloween, pot fi văzute vrăjitoarele cum trec prin foc. Între timp, această zi este sărbătorită nu numai în ţările anglo-saxone, ci şi în numeroase altele.

Forţa purificatoare a focului joacă un rol important în asigurarea protecţiei împotriva vrăjitoriei. Dacă, spre exemplu, se aruncă sare în focul din cămin, aceasta ar trebui să alunge din cameră spiritele rele şi vrăjitoarele.

În Italia, oamenii se apără de vrăjitoare cu mâna; se introduce degetul mare între arătător şi mijlociu şi se arată spre vrăjitoare. Acest gest folosit până în zilele noastre se numeşte „smochina" (în italiană *fica).* Un alt mijloc de apărare împotriva vrăjitoarelor, foarte răspândit în Europa Occidentală, este foarfeca deschisă, între braţele căreia ar trebui să fie prinsă vrăjitoarea. În sudul Italiei se scrijeleşte semnul unei foarfeci deschise pe canatul uşii de la intrarea în casă sau în beton, atunci când acesta este încă moale. La începutul secolului XX, se putea încă observa cum mamele din Germania aşezau în cărucioarele copiilor foarfece pentru ca vrăjitoarele să nu se atingă de ei.

Ghearele de bursuc sau cârtiţă erau folosite cu alte amulete atârnate de gulerele înalte de epocă. Aveau menirea să-l protejeze pe purtător, în primul rând pe copiii mici, de vrăjitorii şi de orice nenoroc.

Evreii îşi protejau cu amulete nou-născuţii de demonul Lilith.

O amuletă în formă de „smochină" apără împotriva deochiului.

Cuţit de vrăjitoare din prima jumătate a secolului al XIX-lea. Oamenii se apărau cu un astfel de cuţit ascuns la capul patului.

În octombrie 1555 au fost arse de vii în Derneburg mai multe „vrăjitoare".

Vânătoarea de vrăjitoare

Ce a însemnat vânătoarea de vrăjitoare?

Vânătoarea de vrăjitoare, în urma căreia numeroase femei au fost aduse în fața tribunalului și condamnate pentru pretinse vrăjitorii, a început abia în secolul al XVI-lea. Rădăcinile acestui fenomen erau însă mai adânci, deoarece în cultura creștină magia era considerată un păcat și era sinonimă cu idolatrizarea diavolului, dar numai în Evul Mediu s-a ajuns la primele procese împotriva vrăjitoarelor și a vrăjitorilor. Judecarea și condamnarea în cazuri de vrăji pentru moarte sau dragoste, pentru vreme și „amestecul de otrăvuri" – o noțiune veche pentru vrăjitorie – cădeau în sarcina bisericii și nu a statului. După 1200, crizele sociale și spirituale au condus la apariția unor modificări. În 1209, papa Inocențiu al III-lea chema la o cruciadă împotriva unei comunități de credincioși din nordul Italiei. Aceștia făceau parte din categoria „oamenilor buni", care credeau că binele și răul, Dumnezeu și diavolul ar fi la același nivel. Din această cauză se zicea despre ei că-l adoră pe diavol. O soartă asemănătoare au avut-o mai târziu cavalerii templieri. Li s-a imputat că au legături cu Satana și cu vrăjitoria și astfel au fost îndepărtați membrii ordinului care deveniseră prea puternici din punct de vedere politic.

O altă urmă duce la papa Ioan al XXII-lea (1316-1334), la Avignon. Acesta era convins că toate vrăjitoarele și vrăjitorii ar constitui împreună o sectă satanică. În 1317,

Orașul german Regensburg a fost cruțat de procesele vrăjitoarelor. Cine era totuși reclamat că dezgroapă comori era expus batjocurii trecătorilor. Tăbliță din 1739 care indică un astfel de eveniment.

Pedepse

În Evul Mediu, pedepsele pentru delicte vrăjitorești erau încă neînsemnate. Înainte de anul 800, pentru realizarea unui amestec de otrăvuri se primea o pedeapsă de până la șapte ani. În timpul domniei lui Carol cel Mare pedeapsa se reducea la alungarea vrăjitorului din parohie și la o instruire mai bună a acestuia în ceea ce privește doctrina creștină. Dreptul bavarez îl amenda pe vrăjitorul care se ocupa cu otrăvurile, chiar dacă acesta nu obținea nici un rezultat cu ele. Se renunțase la execuții și, printr-un simplu jurământ de revocare și renunțare la magia neagră, vrăjitorii erau eliberați sau, în cel mai rău caz, erau arestați pe viață sau doar pentru o perioadă de timp.

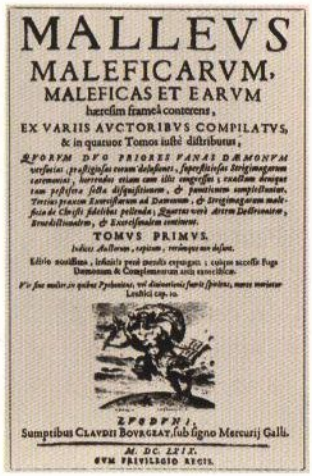

Ciocanul vrăjitoarelor *a apărut în 1487 și cuprindea cunoștințele existente la vremea aceea despre vrăjitorie. În baza acestei lucrări au început procesele vrăjitoarelor.*

Hugues Géraud (sau Géraldy), episcop de Cahors, a fost adus în fața tribunalului din cauza unei tentative de omor. I s-au adus acuzații că ar fi provocat moartea unui nepot al papei folosind otravă, figurine de ceară, cenușă de păianjen și țestoasă, fiere de porc și alte mijloace vrăjitorești. După ce a fost interogat de șapte ori de către papă, el a fost torturat și în final ars pe rug.

Când au avut loc primele execuții?

Pe 27 februarie 1318, papa l-a însărcinat pe episcopul Bartolomeu Frejus ca, împreună cu alți prelați, să cerceteze mai mulți preoți și laici care ar fi comis vrăjitorii; aceștia ar fi deținut diferite scrieri privind vrăjitoria, ar fi pregătit înscrisuri și ar fi invocat spiritele rele. Loviturile au apărut una după alta. În 1326 sau în 1327, același papă fricos și superstițios a emis bula *Super illius specula;* conform acesteia, un număr mare de oameni ar fi încheiat un pact cu diavolul și ar fi adus jertfe demonilor. Ei ar fi reprezentat un pericol pentru creștinism. În felul acesta a fost demarat un val întreg de procese împotriva vrăjitorilor. Pe 24 aprilie 1323 au fost executați la Carcassone 4 eretici, iar în 1357 numărul celor executați pentru delicte de vrăjitorie a crescut la 31. Victimele, bărbați dar și femei, făceau parte din toate categoriile sociale, deseori erau aristocrați sau clerici. Ceva trebuia să se schimbe.

Ce era ciocanul vrăjitoarelor?

Ciocanul vrăjitoarelor, în limba latină *Malleus maleficarum,* a fost o lucrare care cuprindea la început cunoștințele curente din secolul al XV-lea despre demoni și vrăjitorie. Opera a apărut la Strasburg în 1487, autorul său fiind dominicanul Heinrich Institoris care a trăit aproximativ între anii 1430–1505. Coautor era fratele său din același ordin, Jacob Sprenger.

Ciocanul vrăjitoarelor a introdus persecutarea sistematică a vrăjitoarelor în Europa Centrală. Spre deosebire de practica dinainte, de data aceasta era de ajuns o simplă învinuire de vrăjitorie. Tortura și „probele vrăjitoarelor" erau elemente componente ale procedurii active de urmărire a vrăjitoarelor.

Cea mai gravă urmare a apariției

Ioana d'Arc – vrăjitoare sau sfântă?

În această miniatură sunt prezentate modul în care Ioana este luată prizonieră și condamnarea ei. Acuzația de vrăjitorie a fost doar un pretext, deoarece englezii voiau pur și simplu să o scoată de pe scena politică.

Ioana d'Arc s-a născut pe 6 ianuarie 1412 în satul Domrémy. Conform legendei, atunci când avea 16 ani i s-a arătat un înger care i-a cerut să elibereze orașul Orléans de englezi. Înveșmântată într-o armură albă, ea a condus trupele franceze, a intrat în oraș și i-a pus pe englezi pe fugă. Au urmat alte victorii, iar fata l-a însoțit pe moștenitorul tronului Franței spre Reims unde acesta a fost încoronat sub numele de Carol al VII-lea. Dar Ioana d'Arc a fost apoi trădată, arestată și adusă în fața tribunalului ca eretică și vrăjitoare, iar pe 30 mai 1431 a fost arsă pe rug în piața din Rouen, când abia împlinise 19 ani. În 1920 a fost declarată sfântă, iar astăzi este celebrată în Franța ca Fecioara din Orléans.

O vecină o acuză pe pârâtă că i-ar fi vrăjit vitele. Deseori, denunțuri și reproșuri aruncate la întâmplare conduceau la noi procese ale vrăjitoarelor.

acestei lucrări a fost punerea unui semn de egalitate între vrăjitorie și noțiunea de femeie. Explicația era foarte simplă: femeile sunt guralive și credule, ceea ce le face să cadă ușor pradă ispitelor diavolului. Termenul latinesc *femina* confirma această judecată, deoarece ar fi provenit de la *fe minus,* care însemna mai puțin credibil. Interpretarea duce la concluzia că, spre deosebire de bărbați, femeile sunt mai slabe și mai puțin ancorate în credința în Dumnezeu. Urmările au fost fatale. A apărut astfel vrăjitoarea timpurilor moderne, iar bărbatul ca vrăjitor și-a pierdut aproape complet importanța. Cu toate că în perioada următoare *Ciocanul vrăjitoarelor* a stat la baza apariției principiilor juridice pentru organizarea proceselor, în secolul al XVII-lea o simplă acuzație de lipsă de credință nu mai era suficientă. Științele naturii au devenit mai importante, având astfel o influență din ce în ce mai mare. Din această cauză se căuta o explicație biologică pentru lipsa de forță a femeilor și aceasta a fost găsită în pierderea lunară de sânge. Fiind slăbită, femeia devenea o victimă ușoară pentru diavol.

CASA VRĂJITOARELOR

Vrăjitoria era privită ca o boală contagioasă pentru orice persoană care intra în contact direct: judecători, grefieri, cei care torturau sau care asigurau paza. Din această cauză, în Bamberg vrăjitoarele nu erau închise în același loc cu ceilalți deținuți. În 1627, a fost construită o închisoare separată, de tristă notorietate, cunoscută sub denumirea de „casa vrăjitoarelor din Bamberg".

Instrumentele de tortură pentru degetele de la mâini şi de la picioare erau folosite adesea pentru a smulge mărturisiri.

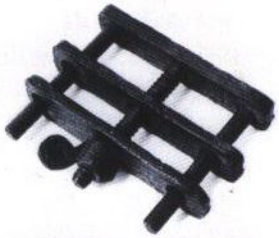

Cum se desfăşura un proces al vrăjitoarelor?

Pe când exista o adevărată obsesie pentru vrăjitoare, erau de ajuns invidia unor vecini, un cuvânt care nu a fost îndelung chibzuit, de exemplu un blestem, o sudalmă pentru apariţia bănuielii de vrăjitorie. Vânătorii locali de vrăjitoare, care umblau din loc în loc, prindeau din zbor orice zvon pe care îl raportau autorităţilor, urmând ca acestea să facă restul.

Persoanele ajunse în faţa tribunalului nu aveau de regulă nici un apărător, procesele pe bază de probe nu fuseseră introduse, iar judecătorii erau foarte puţin interesaţi de declaraţiile martorilor în ceea ce le privea pe acuzate. Întrebările erau extrase din *Ciocanul vrăjitoarelor* şi se refereau la modul cum acuzatele îl venerau pe diavol şi cu cine au colaborat. Începând de la sfârşitul secolului al XVI-lea, procesele vrăjitoarelor se încadrau într-o imagine foarte clară, pe principiul dominoului; o persoană suspectată spunea alte nume, acestea la rândul lor altele şi aşa mai departe. Pentru a fi smulse mărturisirile scontate era folosită tortura. De cele mai multe ori, judecătorii îşi atingeau scopul propus încă din prima etapă. Pentru întărirea acuzaţiei, ei se puteau întoarce la proba vrăjitoarelor.

După ce se dovedea „vinovăţia" vrăjitoarei, urma de regulă condamnarea la moarte. Dacă vina era recunoscută de la început sau în caz de căinţă, ca semn de îngăduinţă, tribunalul hotăra ca moartea să fie rapidă, prin strangulare sau decapitare. În cele mai multe cazuri însă, victimele erau arse, iar suferinţa era groaznică. Se considera că e vorba de un act de purificare: condamnata trebuia să se ducă în cer cu sufletul curat, salvat în felul acesta în ultimul minut înainte de veşnica osândă. În Germania există şi astăzi toponime, cum ar fi „Prăbuşirea vrăjitoarelor" (Hexenbruch) sau „Lunca vrăjitoarelor" (Hexenanger), care amintesc încă de locurile de execuţie ale acestora.

Procesele vrăjitoarelor au avut loc din secolul

Probele vrăjitoarelor

Pentru a se confirma că femeia din faţa tribunalului este într-adevăr vrăjitoare, ea era supusă unor probe. Probele erau stabilite de contemporani. Judecătorii din vremea respectivă erau convinşi că prin corpul unei vrăjitoare nu curge sânge. Dacă se înţepa o aluniţă sau un neg şi nu curgea sânge, aceasta era o dovadă de vrăjitorie. Exista ideea că o vrăjitoare este slabă pentru că şi-ar fi dat sufletul moştenire diavolului. Din această cauză, în oraşul olandez Oudewater erau cântărite pe un cântar special.
O practică răspândită era proba apei: acuzata era aruncată în apă cu mâinile şi picioarele legate; dacă se ridica la suprafaţă, era demascată vrăjitoria, dacă se scufunda însemna că este nevinovată – o „judecată macabră" divină, deoarece, indiferent ce se întâmpla, persoana judecată sfârşea prin a muri. Existau şi probe mai puţin spectaculoase: dacă acuzata se bâlbâia când făcea declaraţii despre credinţa sa sau când spunea *Tatăl nostru*, aceasta era o dovadă a vinovăţiei ei.

Două posibilităţi de dovedire a vinovăţiei: proba cu apa (sus) şi cea a cântăririi presupusei vrăjitoare, care a fost folosită în Oudewater.

al XVI-lea până la sfârșitul secolului al XVIII-lea atât în fața unor tribunale bisericești, cât și în tribunale laice, numărul lor crescând rapid între 1590 și 1630. Afectate au fost în primul rând teritoriile cu populație predominant catolică și protestantă din Europa Occidentală. În țările ortodoxe, cum ar fi Rusia, vânătoarea de vrăjitoare nu a fost cunoscută.

Un farmacist putea fi ușor suspectat de practicarea vrăjitoriei.

Când și unde au avut loc procesele?

Vânătoarea de vrăjitoare s-a desfășurat în etape. Cauzele au fost multiple: epidemiile, recoltele proaste și catastrofele naturale au fost urmate de foamete și sărăcie. Așteptarea sfârșitului lumii în secolul al XVI-lea și debandada creată de Războiul de 30 de Ani (1618–1648) i-au determinat pe oameni să nu se mai simtă în siguranță. Pe lângă aceasta, descoperim mereu motive personale: dorința de îmbogățire prin preluarea bunurilor acuzatului, invidia și răutatea existente între vecini sau credința populară în vrăjitoare. Erau vizate în primul rând femeile, dar și bărbați din pătura de jos a societății. Vracii, care se ocupau de asistența medicală la sate, sau moașele care erau bănuite că și-ar fi putut procura grăsimea necesară pentru producerea alifiei vrăjitoarelor de la cadavrele nou-născuților. În rândul celor acuzați, pe primele locuri se situau văduvele sau locuitorii azilelor și spitalelor, printre care se numărau și copiii orfani. Din când în când, pe banca acuzațiilor stăteau și bărbați, păstori și farmaciști care, din cauza cunoștințelor lor despre forțele vindecătoare ale naturii, erau bănuiți de vrăjitorie. La sfârșitul secolului al XVII-lea, la Salzburg au fost acuzați de vrăjitorie în primul rând bărbații.

În mod ciudat, în țările unde a apărut Inchiziția, respectiv în Spania secolului al XVI-lea, s-a înregistrat o singură pedeapsă demnă de a fi amintită, în Țara Bascilor, iar în Italia și în celelalte țări catolice mediteraneene aproape că nu au avut loc astfel de procese. Se apreciază că

RĂSPÂNDIREA PROCESELOR ÎMPOTRIVA VRĂJITOARELOR

Între 1626 și 1630 s-a înregistrat în Bamberg cea mai amplă vânătoare de vrăjitoare din spațiul germanic. Alte zone au fost cruțate de această obsesie a vrăjitoarelor, cum ar fi de exemplu regiunea de pe cursul inferior al Rinului sau principatul Jüllich-Kleve-Berg. Johannes Weier și-a găsit aici protecție și adăpost ca medic al principelui cu idei liberale Wilhelm al IV-lea.

O femeie naște stând pe scaun. O moașă îi ușurează nașterea. În epoca vânătorii de vrăjitoare, moașele făceau parte din categoria persoanelor aflate în pericol de a fi acuzate.

Medicul Johannes Weier (1515–1588) a realizat în 1563 o lucrare critică împotriva persecutării vrăjitoarelor (De Praestigiis Daemonum) *care a făcut ca asupra lui să cadă bănuiala de vrăjitorie.*

trei sferturi din condamnări au avut loc în Europa Centrală, respectiv în Franța, Olanda, Elveția de Vest și Germania. Din cauza unui alt sistem juridic, în Danemarca s-a înregistrat doar un număr mic de procese.

Când și cum s-au terminat procesele?

Astăzi știm că cifrele referitoare la condamnări prezentate în secolul al XIX-lea au fost exagerate. Mulți primari îi alungau pur și simplu pe vânătorii de vrăjitoare din satul lor sau împiedicau demararea proceselor pentru a avea liniște. Tribunalele religioase au refuzat, de asemenea, judecarea unor cauze, iar în cadrul universităților protestante s-au organizat comisii juridice ca instanțe supreme care aveau sarcina să analizeze încă o dată fiecare cauză. Christian Thomasius (1655–1728) făcea parte dintr-o astfel de comisie juridică din Leipzig. După o îndelungată chibzuință, el a ajuns la unele concluzii privind efectele torturii. A recunoscut astfel că, din cauza durerilor groaznice la care era supus, un acuzat recunoștea tot ceea ce doreau judecătorii să audă. În 1712 a realizat o lucrare despre esența proceselor Inchiziției împotriva vrăjitoarelor. Doi ani mai târziu, respectiv în 1714, regele prusac Friedrich Wilhelm a dat un edict prin care încetau procesele împotriva vrăjitoarelor. Iezuitul Friedrich Spee von Langenfeld (1591–1635) a scris în 1631 lucrarea *Cautio criminalis* care a avut un efect asemănător pentru partea catolică.

Friedrich Spee von Langenfeld

Ultimele condamnări ale unor persoane ca fiind vrăjitoare au avut loc în Olanda în anul 1610 și în Anglia în 1684. În Franța procesele s-au desfășurat până în 1745. În Germania și în Elveția urmările au durat mai mult: Anna Maria Schweghelin din Kempten a fost condamnată în 1775, iar servitoarea Anna Görli din cantonul Glarus, în 1782. Cu ele s-a încheiat una din cele mai întunecate etape din istoria Europei, când, conform aprecierilor, și-au pierdut viața între 15 000 și 80 000 de oameni nevinovați.

Procesele de la Salem

Cu timpul, obsesia europeană privind vrăjitoarele a cîștigat teren și în America de Nord. Renumit este portul Salem din Massachusetts, care în 1692 a fost scena unor procese deosebit de crude împotriva vrăjitoarelor. În decembrie 1691, șapte fetițe se jucau consultând un „oracol": drept urmare, ele au înghițit un ou într-un pahar de vin, deoarece în felul acesta urma să li se arate viitorul soț. Rezultatul a fost că Elizabeth Parris, fiica în vârstă de 9 ani a preotului din localitate, a fost cuprinsă de spasme isterice, apoi și nepoata acestuia, Abigail Williams, de 11 ani. Una după alta s-au molipsit și alte fete. Samuel Parris a fost suficient de deștept să își ducă fiica și nepoata la un prieten unde le-a ținut ascunse. În ceea ce le privește pe celelalte fete care au fost cuprinse de spasme, doctorul William Griggs scria că „mâna răului" s-a așezat pe ele. Fetele au acuzat-o

pe sclava Tituba din Barbados, care le-ar fi arătat oracolul-ou, și pe alți membri ai comunității. În 1692, au fost demarate mai multe procese (sus), care s-au încheiat cu 20 de condamnări la moarte. Încă din 1697 procesele s-au dovedit a fi o eroare a justiției, ceea ce a dus în 1722 la acordarea de despăgubiri familiilor victimelor.

Vrăjitoare şi vrăjitori, dar nici un sfârşit...

Îndată ce vânătoarea de vrăjitoare a luat sfârșit în secolul al XVIII-lea, frica de vrăjitoare și de diavol a devenit un subiect desuet, luat în derâdere. Se făcea pur și simplu haz de acei contemporani superstițioși care au continuat să creadă în supranatural. Credința în vrăjitoare, vrăjitori și magie nu a dispărut însă în totalitate niciodată. Dar a îmbrăcat forme noi. Deoarece tribunalele nu se mai sinchiseau acum de vrăjitoare și vrăjitori, fiecare era liber să creadă în ceea ce dorea. Noile cuvinte magice se numeau acum ocultism, spiritism și satanism. Aceste trei mișcări nu au fost exact delimitate una de cealaltă. Un ocultist ca Aleistar Crowley (1875–1947) putea fi în același timp un satanist.

Ce este ocultismul?

Ocultismul ne duce înapoi la cuvântul latin *ocultum* care însemna „secret" sau „ascuns". Ocultismul se sprijinea pe credința în fenomenele paranormale și în forțele supranaturale care îi puteau servi omului. Noțiunea a purtat amprenta unui fost candidat la preoție, francezul Alphonse Louis Constant, care mai târziu s-a numit Eliphas Lévi (1810–1875). El vedea în magie, în chemarea spiritelor și în încercarea de a prezice viitorul, întreaga sa religie personală. Ocultiștii considerau cunoștințele lor drept o materie secretă destinată numai celor inițiați.

Ocultismul a unit, de asemenea, o serie de practici și tradiții cum ar fi magnetismul și vindecările magnetice spirituale ale lui Franz Anton Mesmer (1734–1815). În secolul XX, la acestea s-au adăugat și învățături indiene din Extremul Orient, dar și miturile indienilor nord-americani și nou trăitele ritualuri șamaniste.

În prezent, ocultismul este un cumul greu de străpuns de convingeri, practici și „ajutoare pentru viață", de practici magice, oracole, citire a cărților de tarot, chiromanție sau realizare de horoscoape. Chemarea spiritelor exercită încă asupra multor

Spiritiștii realizează o scenă. Este vorba de filmul lui Fritz Lang Dr. Mabuse, jucătorul, *realizat în 1922.*

„Fotografii ale spiritelor" falsificate, cum este aceasta din Inspirația poetului *(1900), au apărut în număr mare la începutul secolului al XX-lea.*

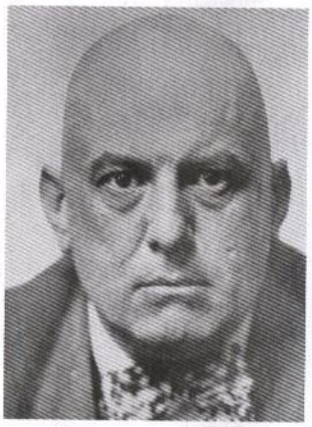

Magicianul Aleister Crowley se credea admiratorul şi parte a răului absolut. Îi plăcea să se autonumească „marele animal" şi şi-a atribuit numărul satanist 666, folosit în revelaţiile evanghelistului Ioan ca semn pentru reîntoarcerea răului.

oameni, dar mai ales asupra tinerilor, o mare forţă de atracţie.

Ce este spiritismul?

Spiritiştii sunt convinşi că prin intermediul unui medium, al unui „canal", pot intra în legătură cu o fiinţă de dincolo, care poate să apară sub forma unui spirit. Mediumul trebuie să se afle în stare de transă. Spiritismul se bazează pe ideea că omul ar fi alcătuit din corpul astral şi din spirit. În momentul morţii, ele ar trebui să se despartă. Spiritul şi corpul astral ar trăi în continuare, ceea ce ar determina atât apariţia spiritelor, cât şi posibilitatea renaşterii.

Istoria palpitantă a spiritismului a început cu o înşelătorie. În 1848, copiii fermierului american

În timpul unei şedinţe de spiritism la Boston, un medium intră în contact cu un spirit.

John D. Fox „auzeau" în casa lor din Hydesville din New Jersey nişte zgomote inexplicabile, ca şi cum ciocănea cineva. O comisie de cercetare a stabilit atunci un alfabet tip Morse, un alfabet al ciocănitului. În felul acesta se puteau înţelege cu spiritul care le comunica faptul că în beciul casei se află cadavrul unui negustor care ar fi fost îngropat acolo. Mai târziu, copiii au recunoscut că totul fusese o joacă, în timpul căreia tot ei erau cei care ciocăneau... Apăruse însă un nou miraj, cel al spiritelor şi al fantomelor şi al altor năluciri legate de acestea.

Numeroase fenomene pe care le-am învăţat în magia clasică le regăsim şi la spiritişti: clarviziunea, telepatia sau telechinezia,

Satanismul

Satanismul îl aşază pe diavol în locul lui Dumnezeu. În secolul al XIX-lea sataniştii s-au recunoscut ei înşişi ca oameni în Satana sau în Lucifer, care au fost alungaţi din paradis. Pentru ei, Satana nu era ceva ce întruchipa toate viciile omeneşti, ci era o figură tristă, melancolică. Această formă a satanismului i-a dus la crearea unor reguli morale proprii fără ritualuri sângeroase; era un fel de joacă cu imoralitatea răului. Toate formele de satanism erau aşezate conştient în locul creştinismului şi în felul acesta se constituiau în acelaşi timp într-un soi de rezistenţă împotriva societăţii existente. Satanismul modern serveşte într-o măsură mai mică ca un surogat pentru religie, deci ca expresie a unui protest social. Acesta este şi motivul pentru care îi fascinează pe unii tineri, cum ar fi de exemplu gruparea „gruftis" (stânga). Unele stiluri muzicale, cum ar fi „Death Metal", reflectă în textele lor idei sataniste, ceea ce face ca muzicienii aceştia să satisfacă aşteptările publicului fără ca ei înşişi să fie practicanţi sataniştii.

Dacă un copil nu reușește să meargă până la o vârstă mai înaintată, o femeie sau un bărbat în vârstă îl trece printr-o gaură naturală dintr-un copac. Se zice că el se vindecă prin simpla atingere a copacului. Dacă se obține rezultatul scontat, drept mulțumire se atârnă în copac mici bucățele de material textil.

capacitatea de a pune în mișcare diferite obiecte. Foarte apreciate sunt în prezent vindecările spirituale sau cele realizate numai prin atingerea cu mîna. Nu este nici o îndoială că aici este vorba de o înșelătorie; istoria spiritismului este plină de șarlatani și de falși fotografi de spirite.

Ce este cultul Wicca?

Cultul Wicca se bazează atât pe ocultismul secolului al XIX-lea, cât și pe credința în vrăjitoare. Vechiul cuvânt *wicca* însemna „femeie înțeleaptă" și este înrudit cu termenul englezesc *witch* (vrăjitoare). Cultul Wicca și-a găsit numeroși adepți mai ales printre femeile din țările anglo-saxone.

În centru se află femeia. Ca vrăjitoare, ea e în opoziție cu creștinismul asupra căruia și-au pus amprenta bărbații. Ea întruchipează slava adusă Maicii Domnului în natură, care ar fi fost religia inițială a umanității. Acest principiu feminin s-ar situa deasupra celui masculin.

Ritualurile cultului Wicca sunt influențate de „calendarul vrăjitoarelor". Inițierea în meseria de vrăjitoare se face la fiecare din cele patru sărbători anuale principale: Candlemas la începutul lui februarie, Belrane la începutul lui mai, Lammas la începutul lui august și Halloween la începutul lunii octombrie. În aceste momente, conform convingerii adepților Wicca, au loc mișcări importante în natură; fiecare sabat caracterizează un punct de cotitură pentru acel an, când magia e deosebit de puternică.

La Estabat, întâlnirea de lucru a

Herald B. Gardner

Se consideră că Herald Brousseau Gardner (1884–1964) a pus bazele cultului Wicca. El afirma că ar fi descoperit un cult precreştin al vrăjitoarelor. Conform spuselor sale, încă în perioada păgână ar fi existat femei care se ocupau de vindecări şi vrăjitoarele ar fi supravieţuit persecuţiilor din Evul Mediu.
În realitate, Gardner a fost influenţat de scrierile lui Margret Murray şi ale lui Aleister Crowley.

Lanţ cu diferite amulete, folosit pentru vindecarea copiilor bolnavi de epilepsie, datând din secolul al XIX-lea.

vrăjitoarelor, cu ajutorul unei spade, se trasează pe pământ un cerc de nouă picioare. În mijlocul cercului stă vrăjitoarea principală, preoteasa, care rostește o rugăcine din *Cartea umbrelor,* biblia vrăjitorilor Wicca. Urmează o serie de cântece și dansuri la care participă toată lumea, forța fiind concentrată asupra persoanei care are nevoie de ajutor. Întâlnirea se încheie cu o masă comună.

Cunoscuta vrăjitoare Theresia, prezentată deseori în filme, la radio și la televiziune, ghicind în cărți unei cliente.

Credința în vrăjitoare persistă și în prezent chiar și în țările puternic industrializate, nu numai în cele din Africa sau Asia. Există mai multe forme de vrăjitorie.

Există vrăjitoare moderne?

Arta tradițională a vrăjitoarelor în domeniul magiei albe a supraviețuit până astăzi în Germania. Astfel, femei în vârstă, înțelepte, tratează orice formă de boală fără nici un fel de pregătire medicală, la fel ca înainte. Ele aplică ventuze, lasă sângele să se scurgă, folosesc tincturi maronii vindecătoare, amulete și fel de fel de medicamente preparate de ele. Cu ajutorul unor formule speciale și al unor incantații, îndepărtează, de exemplu, negii și tumorile. Ele ar deține toate tainele naturii; deoarece nimic nu corespunde stadiului modern al cercetărilor din domeniul medicinei, toate acestea sunt considerate magie practicată de femei înțelepte, vrăjitoarele satelor sau vrăjitoarele buruienilor. Cercetările au arătat însă că unele din aceste vindecătoare pun mare preț pe continuarea pregătirii, învață noile moduri de vindecare alternativă sau absolvă chiar unele cursuri suplimentare pentru a deveni practiciene.

Astrologii și prezicătorii folosesc de mult timp calculatorul pentru a face horoscopul.

Pentru altele, vrăjitoria reprezintă astăzi în marile orașe o ramură profesională proprie, foarte căutată. Astrologii, prezicătorii, vrăjitoarele și vrăjitorii își oferă

NOAPTEA VALPURGICĂ

Astăzi, femeile sărbătoresc din nou, ca vrăjitoarele pe vremuri, noaptea valpurgică, cum ar fi la Brocken în regiunea munților Harz. O parte a „Mișcării

femeilor noi" s-a identificat încă din anii 1960 cu personajele vrăjitoarelor din istorie, în care au văzut oprimarea femeilor într-o lume dominată de bărbați. De aceea, mișcarea feministă a preluat drept simbol emblema vrăjitoarelor, iar în ultimul timp femeile au scris numeroase cărți despre credința în vrăjitoare.

serviciile pentru orice fel de dorințe. Ei citesc în cărți sau în palmă, cercetează zațul cafelei și globul de cristal, vând amulete, talismane, piramide, pendule, obiecte indiene sau tibetane. Cu ajutorul acestora, ei pot aduce și pagube, atunci când prezic moartea unui om, așa cum citesc în cărți.

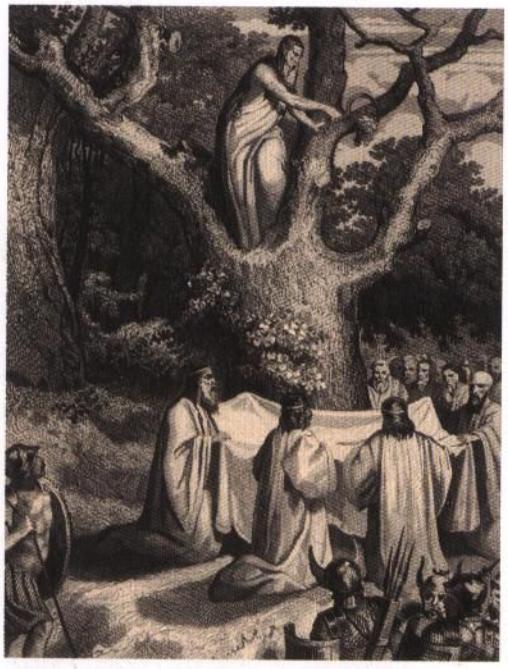

Un druid taie cu secera de aur o creangă de vâsc.

În ochii europenilor, druizii, șamanii, vracii sunt vrăjitori. Dar situația nu este așa de simplă cum pare. Druizii sunt preoții celților, pe șamani îi găsim de exemplu la eschimoși în Groenlanda și în Alaska de nord înainte de creștinarea lor, la semințiа laponilor în Europa de Nord sau la triburile de indieni sud-americani. Sunetele tobelor șamanilor îi aduceau în transă și îi purtau într-o călătorie spre lumea de dincolo. Acolo comunicau cu spiritele, pe care le întrebau, de exemplu, cum poate fi vindecat un om bolnav. Pe vraci îi întâlnim în Africa și la indienii din America. Cu toate că în timpul ritualurilor ei foloseau puteri supranaturale, nu-i putem compara cu vrăjitoarele și vrăjitorii din Europa.

Sunt druizii, șamanii și vracii niște vrăjitori?

Magia este la fel de veche ca și omenirea. Cu cât ne întoarcem mai mult în trecut, cu atât mai dificilă devine delimitarea granițelor dintre religie și magie. Nu știm nici astăzi dacă picturile din epoca de piatră descoperite în peșterile din sudul Franței și din Spania au fost realizate cu intenții religioase sau sunt o componentă a unei vrăji legate de vânătoare.

Șamanii practicau vrăji asemănătoare celor din Europa. Totuși „magia" și „religia" se despart într-un punct esențial: șamanul acționează conform convingerilor religioase ale grupului din care face parte. El îndeplinește misiunea unui preot sau pe cea a unui doctor, în nici un caz misiunea unui vrăjitor.

În Occidentul creștinat, vrăjitoarele și vrăjitorii se află în opoziție cu sistemul religios. Cu alte cuvinte, se opun acestuia, ceea ce nu

PRIVIRI STRĂINE

Ceea ce noi privim astăzi drept magie nu a fost întotdeauna considerat la fel. Cu secole în urmă, europenii priveau cu un adevărat dispreț la „primitivii sălbatici", necivilizați, păgâni, înapoiați, din Africa, America și Australia. Ceea ce practicau acolo șamanii și medicii lor nu putea fi „religie", ci trebuia să fie „magie". Să încercăm să privim occidentul creștin prin ochii unui african: putea el să creadă că porumbelul este simbolul Sfântului Duh și nu un animal totem al religiei sale în spiritul naturii? Cum ar fi privit el liturghia serviciului divin, binecuvântările preotului, tămâia folosită în cadrul slujbei și utilizarea apei sfințite? Nu îi apăreau oare toate ca un ritual magic?

Reprezentare a unui vraci al indienilor nord-americani, din secolul al XIX-lea.

se întâmplă cu șamanii și vracii noneuropeni, și din cauza aceasta ei pot fi urmăriți de biserică și de stat în mod legal.

Ce este cultul Voodoo?

Cuvântul Voodoo, cunoscut și ca Vaudou sau Wudu, provine din limba vest africană ewe și desemnează un spirit protector. Cultul Voodoo este un amestec de religii din Africa de Vest și a fost transmis de sclavi odată cu plecarea lor spre America și Caraibe. În forma sa actuală, cultul reunește elemente africane, caraibiene și catolice. Există ca religie de sine stătătoare în Haiti, unde funcționează și un centru modern Voodoo, chiar dacă aici trei sferturi din populație este catolică.

În cadrul cultului Voodoo există magie albă și neagră, vrăjitori buni și răi, care vindecă sau care provoacă daune. Ei se mutilează și dansează extatic, deoarece atunci când sunt în transă mulțimea adunată poate intra direct în legătură cu divinitățile. Pe nimeni nu deranjează dacă alături de figurile zeilor se află și imagini ale sfinților catolici. Acesta este un element comun al cultului Voodoo cu vrăjitorii sud-americani, cum ar fi Macumba din Brazilia. Cea

INUIT

Inuiții (eschimoșii) din Groenlanda sunt de mult timp creștinați. Din această cauză ei se delimitează de trecut. Tupilacul din colț de narval provine din Groenlanda și reprezintă un șaman cu tobă. Astfel de obiecte, dar și numeroase măști sunt produse special pentru turiști.

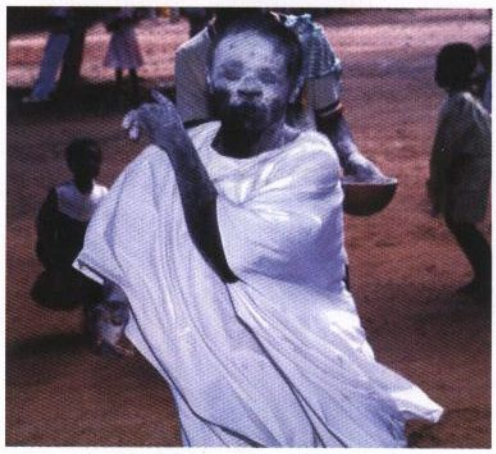

Ajutorul unui „doctor-vrăjitor" african, pregătit pentru o ceremonie care urmează să facă „vrăjitoarele" inofensive.

Această participantă la un ritual Voodoo în Haiti este în transă și de aceea poate să treacă prin foc.

mai cunoscută figură a cultului este Zombi. Inițial divinitate africană a șerpilor, Zombi avea puterea de a reda viață unui mort. Se crede că vrăjitorul cel rău aducea un om într-o stare asemănătoare morții cu ajutorul unor droguri, iar după câteva zile îl readucea la viață. Acesta trebuia apoi să presteze o muncă de sclav, ca o adevărată unealtă fără voință. Începând din anii 1930, figura lui Zombi reprezintă un îndrăgit laitmotiv în filmele de groază.

Ce poate face magia?

Puțini oameni mai sunt astăzi convinși că, prin ritualul lor, vrăjitorii pot avea o anumită influență. Cu toate acestea, magia funcționează, dacă într-o societate închisă, cum ar fi un trib din Africa, toți membrii sunt convinși de puterea secretă a vrăjitorului. Un exemplu grăitor ne poartă spre Australia. Oamenii de știință au efectuat cercetări prin simulare despre acțiunea vrăjitorului morții al aborigenilor australieni. Ei au căutat o explicație naturală, cum ar fi folosirea de otravă, dar încercările lor au rămas fără rezultate.

Pentru acest vrăjitor al morții, aborigenii foloseau *tjurunga* (lemne șuierătoare pentru suflete) sau *djurun* (săgeți cu vârfurile otrăvite). Cu aceste ustensile pline de putere ei chemau ploaia, aduceau pagube sau chiar își omorau adversarii. Pentru a-și întări forțele vrăjitorești, bărbații legau două astfel de săgeți ale morții cu un șnur, învârteau șnurul în jurul capului și își băgau bucățile de lemn în păr atunci când dormeau. Ei credeau că în felul acesta li se îndeplineau dorințele, erau atrase femeile pe care le doreau și puteau fi omorâți dușmanii.

Dacă în cadrul unui grup – o unitate socială închisă, un clan familiar, un trib sau sat – toți oamenii cred în egală măsură în puterea spiritelor și a vrăjitoriei, dacă ei sunt convinși de puterea acestora, atunci se răspândește frica, frica de moarte chiar. Fiecare știe că frica te poate îmbolnăvi, deoarece îți cuprinde întâi sufletul și după aceea corpul. Dacă te vezi tu însuți ca pe o victimă, frica va acționa ca un cancer, care cuprinde întregul corp.

Se poate vorbi în acest caz de efectul psihic al unei autoprofeții îndeplinite (în engleză se folosește expresia *self-fulfilling prophecy).* Cine este superstițios și nu are nici o îndoială că cifra 13 aduce ghinion, ca să nu mai vorbim de marți 13, care ar fi o zi plină de ghinioane, va fi într-o astfel de zi foarte atent, crispat și va atrage magnetic mici necazuri. Ca să fie eficientă, magia are nevoie de credințe clare, dar fără granițele pe care le-ar putea explica un fizician.

Pentru a nu leza sentimentele religioase ale aborigenilor, nu am putut fotografia lemnele șuierătoare. Din această cauză vă prezentăm aici desenul unui astfel de lemn.

Pan Tau

Puțin în umbra marilor vrăjitori americani și britanici se situează Bibi Blocksberg, care face tot felul de farse călare pe mătura sa denumită „piure de cartofi", sau Pan Tau, un adevărat șirengar întotdeauna zâmbitor și prietenos. El le citește copiilor orice dorință în ochi și le-o îndeplinește numai prin atingerea borului de la pălărie.

Bibi Blocksberg

Filme despre și cu vrăjitoare și vrăjitori

Științele moderne ale naturii au dat o lovitură de grație magiei. Ele nu au mai găsit loc pentru minuni și supranatural în societatea noastră. Totuși, dorința noastră de fenomene care nu pot fi explicate nu poate fi reprimată. Magia există în continuare în fantezie și în imperiul dorințelor. De aici apare materia pentru vrăjitoarele din basme, din filme și de la televiziune. Fascinația față de vrăjitorie este neîntreruptă, dar în spatele artiștilor vrăjitori este și un dram de mâhnire.

Bibi Blocksberg sau Sabrina din seria-comedie cu același nume ar fi cîteodată tare fericite dacă ar putea fi oameni complet normali, fără puterile lor magice. Harry Potter este un tip normal, nu este mai deștept, mai frumos sau mai puternic. Dar prin magie, el reușește să depășească greutățile. Și noi ne dorim să fim ca el, un erou bun. Prin magie ne ducem înapoi în imperiul propriilor fantezii, singura forță pe care o posedă magia.

Desene

Având în vedere dragostea de care se bucură figurile vrăjitoarelor și ale vrăjitorilor, autorii și desenatorii din lumea lui Walt Disney nu au vrut să rămână mai prejos. Ei au creat-o pe vrăjitoarea Gundel. Din pana artistului Disney a apărut și vrăjitoarea din Cenușăreasa (sus). Toate aceste figuri au următoarele elemente comune: ele sunt bune, îi ajută pe oameni, și în primul rând pe copii, învinge răul.

Filme horror

Cinematografia a contribuit într-o mare măsură la atracția pe care o exercită în prezent vrăjitoarele și vrăjitorii. De la basmul clasic la filmul lui Roman Polanski *Copilul lui Rosemarie*, de la comedii cum ar fi *Vrăjitoarele din Eastwick* sau *Hocus Pocus* cu Bette Midler (dreapta) până la filmele de groază ca *Vânătorul de vrăjitoare*, vrăjitoarele și vrăjitorii populează cu regularitate ecranele cinematografelor.

Harry Potter

Înțeleptul băiat Harry Potter pare a fi perfect normal, cu părul său zbârlit și cu ochelarii lui mari. Cu toate că încă învață, el a devenit deja cel mai renumit și mai talentat vrăjitor din toate timpurile. Că poate să facă vrăji, a dovedit-o deja. După numai 4 volume, cea care l-a „descoperit", scriitoarea engleză Joanne K. Rowling (născută în 1965), a devenit una dintre cele mai bogate femei din lume. Cu toate că îi fuseseră puse în balanță puterile magice, băiatul trebuie să frecventeze școala de vrăjitorie Hogwarts. Acolo el învață arta veche a vrăjitorilor și apar aventurile, la care cititorul sau cei care văd ecranizările nu pot decât să viseze.

Comicsuri

Cel mai cunoscut druid al tuturor timpurilor este bătrânul Miraculix, cu barba lui lungă și cu părul nepieptănat, din ciclul *Asterix*. El prepară pentru încăpățânații săi consăteni o băutură vrăjită, care să le sporească puterea supranaturală. Ce conține acest amestec, cititorul nu află, numai creanga de vâsc este obligatorie. Vrăjitorul celt este răpit de romani, dar mereu eliberat de ai lui.

Mic abecedar pentru ucenicii vrăjitori

abracadabra – cuvânt magic, care poate, printre altele, să facă bolile să dispară.

alchimie – în limba arabă *al-chimiya*, chimie.

astrologie – arta studierii importanței pe care o au stelele pentru determinarea caracterului și prezicerea viitorului.

bibliomanție – prezicere prin deschiderea unei cărți.

cabala – noțiune superioară referitoare la scrierile mistice iudaice. Simbolistica literelor și a cifrelor își găsește aplicarea în practicile magice.

chiromanție – prezicere prin interpretarea liniilor din palmă.

cristalomanție – prezicere cu ajutorul globului de cristal sau al unei oglinzi.

cristal de munte – piatră care, datorită clarității sale, ajută la vindecarea bolilor de ochi.

demon – spirit ajutător rău, fără corp, care dă indicații unei vrăjitoare sau unui vrăjitor.

deochi – capacitate a unei vrăjitoare sau a unui vrăjitor să vrăjească pe cineva aruncându-i o singură privire.

exorcism – alungare a demonilor din corpul uman.

fortificare – artă magică ce face corpul să devină invulnerabil.

geomanție – arta prezicerii cu ajutorul unor puncte în nisip, ceară sau pe hârtie.

hematit – piatră semiprețioasă neagră-roșiatică, cu ajutorul căreia se oprește sângerarea.

hexagramă – sau steaua lui David, stea cu 6 colțuri și semn magic; se întâlnește des ca amuletă.

invizibilitate – începând din secolul al XVIII-lea cărțile de magie conțin indicații despre cum poți deveni invizibil.

invultatio – vrajă imagistică, folosind reprezentări din argilă, ceară etc.

jezira –Sefer Jezira, scriere de bază a cabalei.

Lilith – demon de sex feminin al copiilor, de asemenea prima soție a lui Adam.

magia cifrelor – vrăjitorie cu ajutorul combinării cifrelor.

mătrăgună – denumită și rădăcină de mătrăgună sau mandragoră, rădăcină având formă umană, despre care se spune că are puteri magice.

necromanție – prezicere prin invocarea spiritului unui mort.

noduri – realizarea mai multor noduri pe o frânghie duce la închiderea tuturor orificiilor deschise ale corpului uman, determinând în felul acesta impotență, respectiv infertilitate.

oniromanție – explicare a viitorului prin vise.

pact cu diavolul – contract încheiat cu diavolul, ca premisă pentru acțiuni magice.

pătrat – din literele sau cifrele dintr-un pătrat magic rezultă mereu aceleași cuvinte sau sume ale cifrelor.

pentagramă – stea cu 5 colțuri, care trebuie să protejeze împotriva vrăjitoriei și a pagubelor.

rabdomanție – prezicere cu ajutorul baghetei magice.

vampir – persoană decedată care se hrănește cu sânge de om și se teme de usturoi.

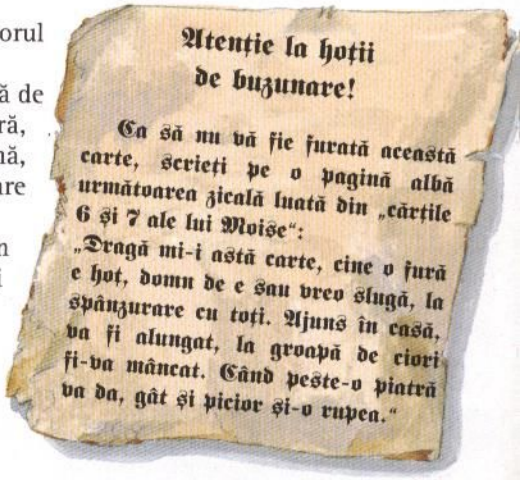

Atenție la hoții de buzunare!

Ca să nu vă fie furată această carte, scrieți pe o pagină albă următoarea zicală luată din „cărțile 6 și 7 ale lui Moise":

„Dragă mi-i astă carte, cine o fură e hoț, domn de e sau vreo slugă, la spânzurare cu toți. Ajuns în casă, va fi alungat, la groapă de ciori fi-va mâncat. Când peste-o piatră va da, gât și picior și-o rupea."

Indice

A
Aeromanție 9
Alchimie 13
Alifia vrăjitoarelor 18, 19
Amuletă 28, 29, 32 - 33, 43
Aquino, Toma de 17
Arta vrăjitorilor 20 - 21
Astrologie 9, 12 - 13
Augustin 11, 15

B
Baghetă magică 31
Băutură de dragoste 24, 27
Binecuvântare 32
Blocksberg 18

C
Cagliostro, Alessandro Conte de 6, 7
Cărți de magie 30 - 31
Cerc magic 21 - 22
Chiromanție 12
Ciocanul vrăjitoarelor 35 - 36
Clopot care se trage în caz de furtună 25
Criptoscopie 9
Cristalomanție 9
Crowley, Aleister 40, 41
Cultul Wicca 42 - 43

D
Dee, John 6, 21
Demon 11, 14 - 17, 25
Descântec pentru spirite 21 - 22
Descântece 32
Diavol 5, 15 - 17
Druizi 44, 47

E, F
Exorcism 16
Faust, Johannes 6, 7
Femei înțelepte 13, 32, 42, 43
Formă de dispariție 28

G
Gardner, Herald Brousseau 42
Geomanție 12
Groapă cu sulf 22

I
Imaginea medievală despre lume 12
Inchiziție 38
Institoris, Heinrich 35

K
Kabala 29
Kepler, Johannes 13
Kircher, Athanasius 16

L
Langenfeld, Friedrich Spee von 39
Laterna Magica 16

M
Magician 9, 10, 12
Magie 8 - 9, 11 - 13, 44, 46
Magie albă 11 - 13, 43
Magie neagră 11 - 12, 45
Magnus, Albertus 17
Medium 41
Merlin 6, 7
Mistica cifrelor 29

N
Necromanție 11, 12
Noaptea valpurgilor 18, 43
Nostradamus 9

O
Ocultism 40 - 41
Orléans, Ioana din 35

P
Pact cu diavolul 17 - 18
Paracelsus 13
Parapsihologie 14
Pollich, Martin 13
Posesie 16
Potter, Harry 47
Predica vrăjitoarelor 17
Proba vrăjitoarelor 35, 37
Procesele vrăjitoarelor 11, 37 - 39

S
Sabatul vrăjitoarelor 18 - 19
Salem 39
Samani 8, 44 - 45
Sărutul diavolului 19
Satanism 41
Spatulomanție 12
Spirit ajutător 14 - 15, 21
Spiritism 41 42
Superstiție 8, 11

T
Târg negru 19
Teoria semnelor 12
Thomasius, Christian 39

U
Urmărirea vrăjitoarelor 34 - 36, 38
Ustensile vrăjitorești 22

V
Voodoo 45 - 46
Vraci 44
Vrajă în care se folosesc imagini 22 - 24
Vrajă contra hoților 9
Vrajă de dragoste 23 - 24
Vraja morții 46
Vrajă pentru împiedicarea virilității 23
Vrajă pentru schimbarea vremii 24 - 25
Vrăjitoare 4, 5 - 7, 42 - 43
Vrăjitor 5 - 7, 20

W, Y, Z
Weier, Johannes 38, 39
Zborul vrăjitoarelor 18
Zombi 46

BIBLIOTECA V.A. URECHIA GALAȚI

CE ȘI CUM

Seria CE ȘI CUM își propune să vă ofere cărți cu caracter enciclopedic, structurate tematic, adresate adolescenților. Informațiile riguroase și prezentarea atrăgătoare fac din această lucrare un prieten de nădejde, care îți poate da răspuns la marile întrebări ale lumii de astăzi.

- CE ÎNSEAMNĂ „MAGIE NEAGRĂ" ȘI „MAGIE ALBĂ"?
- CE REPREZINTĂ INVOCAREA UNUI SPIRIT?
- CE USTENSILE AU FOLOSIT VRĂJITORII DE-A LUNGUL TIMPULUI?
- CE A DETERMINAT URMĂRIREA ȘI CONDAMNAREA VRĂJITOARELOR?
- POATE CREDINȚA ÎN MAGIE SĂ AIBĂ ANUMITE URMĂRI ÎN REALITATE?

Vrăjitorii și vrăjitoarele exercită o fascinație puternică deoarece ne introduc într-o lume a fanteziei. Cine nu visează să facă măcar o vrajă? Chiar dacă astăzi nu mai putem crede în magie, totuși, la un moment dat, oamenii au fost convinși de eficiența practicilor magice și se uitau plini de spaimă la pretinșii vrăjitori.

În această serie au apărut:

CELE ȘAPTE MINUNI ALE LUMII
MULTIMEDIA ȘI LUMILE VIRTUALE
CRUCIADELE
AUTOMOBILUL
FIZICA MODERNĂ
MARII EXPLORATORI ȘI CĂLĂTORIILE LOR
ROMA ANTICĂ
CHINA ANTICĂ
GRECIA ANTICĂ
EGIPTUL ANTIC
COMORI PIERDUTE ȘI REGĂSITE
ANIMALE DE COMPANIE
TÂLHARII MĂRILOR
EVUL MEDIU

În curând vor apărea:

CARTEA RĂSPUNSURILOR
DEMOCRAȚIA
RELIGIILE LUMII
VECHIUL TESTAMENT
GLADIATORII
INDIENII
SAMURAII
VIKINGII
VESTUL SĂLBATIC
ȚINUTURI POLARE
PIETRE ȘI MINERALE
VULCANII
GLACIAȚIUNILE
PLANETELE
SOARELE
STELELE
MATEMATICA
ELECTRONICA
MAGNETISMUL
MECANICA
COMPUTERE ȘI ROBOȚI
MONEDE
TIMBRE

ISBN 973-717-039-3

www.rao.ro
www.raobooks.com

enciclopedia rao